

A dos anys de les eleccions

L'IRANGATE, LA POSSIBLE CAIGUDA D'UN PRESIDENT

Les negociacions secretes dels EUA amb l'Iran han destapat un escàndol que pot afectar el propi president Ronald Reagan. La complexa xarxa d'operacions encobertes per la CIA, alts càrrecs de la Casa Blanca i famosos traficants d'armes es pot convertir en un episodi delicat i perillós per al Partit Republicà a menys de dos anys de les eleccions. De l'Irangate al Watergate només hi ha una comissió investigadora.

L'escàndol de l'Irangate ha sortit a la llum pública. És cert que les proves oficials encara no s'han donat ni s'han presentat, però hi ha molts indicis, algunes comissions i tot un grup de periodistes que investiguen l'entrallat de l'operació. Alts càrrecs ja han caigut a la mateixa Casa Blanca, la figura del President Reagan perd credibilitat i popularitat cada dia que passa i el partit republicà passa uns moments summament delicats a dos mesos de la publicació de l'escàndol i tot just és l'inici. L'operació ha consistit en l'intercanvi d'armes americanes destinades a l'Iran de Khomeini per ostatges nord-americans. El plat fort però, es el destí dels beneficis obtinguts del comerç d'armes —no és pot oblidar que és un dels sectors més rentables dins el comerç internacional— que segons tots els indicis i alguns documents confidencials filtrats, han anat a parar a la Contra. Amb el Contragate es complica tota una operació que abarca gran nombre de països, alts càrrecs, companyies d'intel·ligència, traficants d'armes i també l'especulació que bona part dels beneficis dels diversos lliuraments de sofisticades «eines de matar» han pogut finançar les darre-

res eleccions al congrés dels parlamentaris republicans.

Es pot preveure que fins que arribi el moment de presentar les conclusions de les investigacions de la comissió parlamentària, la Casa Blanca, el partit republicà i altres institucions estaran amb l'ai al cor.

Hom pensa que el triangle EUA—Israel—Iran pot ésser més perillós que el de Les Bermudes. A l'Iran, arran del filtratge d'armament a canvi d'ostatges, s'ha aferrissat la pugna per tal d'ocupar el segon lloc de la llista per substituir el totpoderós Iman Khomeini. Per altra banda, els antisandinistes, malgrat que neguin haver rebut cap dòlar procedent d'aquesta macrogestió, estan certament preocupats perquè d'ara en endavant se'ls pot reduir l'ajut que reben del nord. És natural que els aliats europeus de tendència conservadora treguin importància als fets i que els d'esquerra estiguin a l'espectativa, però pel que pugui passar les declaracions al respecte no han tingut cap incidència. La Unió Soviètica, malgrat que no s'hagi declarat directament sobre l'operació, no es cansa de fer propostes de bones intencions per tal

SUMARI

Xina: la llarga marxa de la desmaoització

Pàg. 4

Filipines: una treva de resultat incert

Pàg. 6

Alarma al Rhin

pàg. 8

Espanya-EUA: una negociació difícil

Pàg. 12

L'ONU i l'OEA solidàries amb Contadora

Pàg. 16

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Edita i realitza: CIDPB, Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i Comandes: Roger de Llúria, 125, 1r. 08037-Barcelona. Està autoritzada la reproducció esementat la procedència.

IRANGATE

de signar alguns acords de reducció d'armament.

És cert, també, que aquesta és una característica de la política exterior soviètica des que Gorbachev és el número u del partit. I respon, així mateix, a la preocupació que hi ha a l'URSS per la possibilitat que els EUA comencin la «guerra de les galàxies». Tot això en uns moments conjunturals econòmics no gaire bons per als dirigents de Moscou. Després del repàs de les diverses parts implicades amb l'afer, cal dir que el govern de Managua s'ha vist pressionat psicològicament i econòmicament pels Estats Units i fins i tot ha retallat alguns drets fonamentals de la nova Constitució per tal d'extremar la seguretat nacional, segons indica el propi Ortega.

Els fets

Després de dos mesos del coneixement de l'Irangate ja han caigut dos alts càrrecs de l'administració americana: l'almirall John Poindexter, ex-conseller de Seguretat Nacional i el Tinent Coronel Oliver North. Les contradiccions són impressionants pel que fa a si Reagan autoritzà la venda d'armes o no. Aquí es pot fer tot tipus de conjectures i especulacions però fins que no es donin a conèixer els resultats de les investigacions no es podrà parlar amb propietat. Però es pot fer una reconstrucció dels fets i més concretament els camins o vies més possibles que han portat a l'anomenat escàndol d'Irangate.

A mitjan 1985 Reagan dona conformitat a la venda (l'altra qüestió és si al signar-ho era conscient del document que tenia a la taula, perquè segons algunes afirmacions de la premsa americana, el president coneix solament el 20% dels casos que es decideixen a la Casa Blanca). Des de mitjan 1985 fins al setembre del 1986 es fan diversos lliuraments d'armes a l'Iran. Es calcula que en aquest període el Pentàgon ven armes a la CIA per valor de 12'2 milions de dòlars. La CIA fa les negociacions oportunes per fer-les arribar a Israel. Aquest país és clau perquè allà hi ha diversos contactes. El multimilionari Kashoggi presenta Ghobanifar a Israel, un magnat de l'Iran que ja tenia bones relacions amb el Sha i ara també amb Khomeini. Ghorbanifar s'entrevista amb un enviat de McFarlane, ex-conseller de Seguretat Nacional, que es diu N. Ledeen. El propi Kashoggi fa diversos transports fins que les armes arriben

finalment a l'Iran. Els diners que paga el país musulmà s'ingressen en un compte suís que pertany a una empresa panamenya anomenada Cake Resources Incorporated; al compte hi té accés Oliver North. Es calcula que el règim de l'Iran va pagar entre 30 i 35 milions de dòlars per aquets paquet d'armes, dels quals els 12 milions va pagar el Pentàgon foren tornats però la resta es desconeix on són.

Els indicis apunten obertament que s'han dirigit als antisandinistes encara que l'ex-gerent general de la Coca-Cola i un dels dirigents de l'UNO (Unión Nicaragüense Opositora), Adolfo Calero, que té la seu a Miami, afirmi que no han rebut ni un duro d'aquests diners perquè «si haguessin vingut els dòlars, no en deuriem 2 milions als proveïdors».

Una altra possibilitat que s'especula és que la diferència de dòlars hagi servit per finançar els republicans en les passades eleccions al Congrés. En tercer lloc, no és descarta que els intermediaris d'aquesta operació s'hagin apropiat dels diners; entre

ells, Ghorbanifer, Kashoggi, North, Secord, etc.

La qüestió més important després d'exposar els hipotètics fets és la il·legalitat en què ha pogut incórrer l'Administració Reagan de concedir diners a la contra sense l'aprobació del Senat. Cal recordar que la majoria del Senat és del Partit Demòcrata; aquesta és una faceta que no es pot deixar de banda en cap moment en els propers mesos. Un altre punt prou important és si Reagan estava al corrent de la venda d'armament a l'Iran. Si ho sabia ha infringit la llei del país per tot el que ja s'ha dit abans; si no ho sabia, es poden deduir dues coses: que no s'assaventa de gran part de les decisions de la Casa Blanca, la qual cosa és molt arriscada i delicada si es vol, o que no té capacitat per prendre decisions, bé per l'edat avançada o perquè tot el protocol que sovint l'envolta no deixa de ser una «fantasma» i es fa palès aquell acudit de «si Carter era un pallaso, Reagan és un actor».

Alguns observadors afirmen que una persona clau en el cas Irangate, a més a més de North i Poindexter, el seu cap, és David Casey, director de la CIA qui, des que està en el càrrec, ha vist com han augmentat les operacions encobertes per tal de frenar la influència soviètica en el Tercer Món. Aquesta política va molt d'acord amb els mecanismes que empenen a la Casa Blanca pel que fa a la Política Exterior. És a dir, cada vegada més es substitueix la diplomàcia per les operacions encobertes. L'Irangate és un cas típic en aquest sentit, «els Fontaners» de la Casa Blanca decideixen pel seu compte...

L'Irangate es pot convertir en una tragèdia, per al Partit Republicà, de les mateixes dimensions que el Watergate de Nixon. Vist des de fora dels EUA pot semblar un afer domèstic d'aquell país perquè a nivell formal o jurídic s'han pogut infringir dues lleis. Però a nivell de fons la cosa ja és més seriosa. S'ha demostrat un autèntic menyspreu pels països més pobres o del Tercer Món.

Sota l'aspecte jurídic-legal, l'Administració de Washington, ha pogut violar l'Acta d'Exportacions, que obliga a notificar-les al Congrés, si realment s'han enviat armes a l'Iran. Un altre aspecte és que en temps de Carter es va aprovar l'embargament a l'Iran. Dos qüestions prou trascendents si pensem, a més, que la majoria parlamentària ara per ara és dels demòcrates.

El teniente coronel Oliver L. North.

Pel que fa a la presumpta desviació de diners a la Contra es converteix també en una altra violació, concretament a l'esmena Boland, aprova da pel Congrés el 1984. Així veiem, doncs, que l'Administració ha incomplert alguns compromisos prou importants.

En un altre sentit es pot posar en evidència la figura del president Ronald Reagan. En el suposat que ell estigués totalment al corrent del document que autoritzava la venda d'armes, la mateixa firma seria la seva caiguda política a conseqüència de l'esmena anterior i de l'embargament a l'Iran.

Darrerament, això no obstant, els estratègies de la Casa Blanca es decanten per fer creure a l'opinió pública la senilitud del President, la manca de memòria i la pròpia preocupació de les recents intervencions quirúrgiques. L'estratègia del *despiste*, i les operacions de Reagan han servit per desviar el tema de primera pàgina dels principals diaris dels EUA. Però en tot això hi ha una contradicció abismal. Els responsables d'imatge del President han lluitat desesperadament contra la seva edat avançada —76 anys— i fins ara no s'han cansat de dir que llur salut era com la d'un jove de quaranta anys. És cert que sovint ens trobem amb casualitats, aquesta de ben segur és una casualitat encoberta.

Encobertes són també una bona part d'operacions que controla de molt aprop David Casey, Director de la CIA des de 1981. En parlar de casualitats en trobem una altra, la greu malaltia de Casey, que possiblement no torni a ocupar el càrrec per raons de salut. S'ha comentat en la premsa americana que Casey seria una peça clau per tal d'esbrinar la complexa xarxa de l'Irangate/Contragate. Encara que una altra possibilitat o punt de vista és que, per arribar a la conclusió de la investigació no calgui anar a mirar a la CIA, sinó en alts càrrecs de la Casa Blanca. Com ja hem dit, Poindexter i North ja han estat cessats; cal saber qui els va donar les ordres.

El Tercer Món

Ha plogut molt des de la cimera de Reykjavik entre Reagan i Gorbachev. La postura soviètica era i és la possible reducció d'armes, encara que aprofita aquesta política per tal de caure bé tant a la resta de països

REPERCUSIONS A L'IRAN

A conseqüència de l'escàndol d'Irangate, s'ha verificat una lluita afebrissada entre els partidaris durs i els més pragmàtics de l'Iran de Khomeini. Els partidaris de Hashemi, que varen filtrar les negociacions secretes amb els EUA a una revista libanesa han alertat el país i sobretot els qui dirigeixen la política. Tot això perquè el varen inculpar d'assassinat. Aquest era el responsable de l'exportació de la revolució de Khomeini; era un subordinat de Montazeri, el que serà successor de l'actual líder quan aquest falti. Però Montazeri de moment n'està sortint ben parat ja que Hashemi ha declarat que abusà de la confiança del seu responsable.

Els pragmàtics, a mesura que passa el temps, adquireixen més força. El cap visible d'aquesta tendència és Rafsanjani, actualment líder del parlament persa. Un tercer candidat se-

ria el president de la República, Ali Khamanei. L'arma més important que disposa el president són les bones relacions que té amb l'URSS. No podem oblidar que el règim d'Iran està en contra dels imperialismes però recorda les relacions bilaterals amb els EUA en temps del Sha, que és un episodi molt amarg per als principals dirigents musulmans. Tots tres disposen de certes possibilitats d'aconseguir el poder: Montazeri s'ha trobat el caramel per obra i gràcia de Khomeini; Rafsanjani és el més pro-occidental i ha participat en les negociacions sobre els ostatges americans i francesos retinguts al Líban; Khamanei, pel seu càrrec i la línia dura, potser estaria en un segon pla, encara que pressionant d'aprop.

R.R.R.

d'occident —Europa occidental— com als països del Tercer Món. Aquesta característica d'innovació és una branca important de la política exterior soviètica des que Gorvachev va pujar al poder. L'altra banda negociadora, l'americana, hores d'ara és difícil que surti de l'impàs, ja que es troba, per una banda, amb una forta pressió per part dels grans fabricants d'armament americà, enboirats i bocabadats perquè si el projecte de la «Guerra de les Galaxies» arrenca definitivament, evidentment faria en el seu l'agost. I per un altre costat es troba amb els adversaris soviètics i les contínues iniciatives de reducció d'armes. Fomentar el sector de la indústria de l'armament va directament en detriment dels països del Tercer Món. La guerra Iran-Iraq ha significat un *boom* en la indústria bèl·lica, en els darrers anys. Però un fet xocant és que els propis països pobres ocupin els primers *rankings* de vendes. En el darrer any, la Unió Soviètica ha ocupat el primer lloc en el concepte de vendes als Països del Tercer Món, després segueix Gran Bretanya, EUA, França, Itàlia i la RFA.

Les directrius de la política exterior nord-americana són confuses, per no dir ambigües. La poca fermesa de la presidència en les seves actuacions, l'anonimat del Secretari de l'Estat, George Schultz, les operacions encobertes de la CIA i el paper dur del Pentàgon són elements que ho con-

firmen. La descoordinació és un fet i s'explica pel protagonisme que tots volen tenir. Malgrat això, els objectius principals de la política exterior nord-americana van en dues direccions: Nicaragua i l'Iran. El compromís de l'Administració Reagan d'ajudar econòmicament-militarment els antisan-dinistes és un fet palès. La contínua pressió militar, econòmica, política i sobretot psicològica que reb Managua fa molt difícil que els Sandinistes rutllin d'una forma democràtica clara. El dia que Nicaragua pugui desenvolupar la política interna sense interferències de cap país veï serà quan es podrà criticar el govern de Managua. Si els països que han signat l'acta de Contadora, el grup dels països que li dona suport, les bones intencions de l'Organització d'Estats Americans (OEA) i l'ONU no treuen profit d'aquest document, corre el perill que Nicaragua —o Amèrica Centre—, es converteixi en un conflicte de mals majors. Sembla ser que a l'escena internacional hi ha d'haver sempre un focus bèl·lic per tal de provar les darreres tecnologies militars que els fabricants inventen, de les quals viuen els traficants i que els països del Tercer Món paguen amb la seva vida. Cal pensar, però, que encara és lluny el dia que els EUA acabaran amb l'hostilitat vers els sandinistas. ■

Ramon Roca i Ribó

Manifestacions d'estudiants a diverses ciutats xineses

XINA: LA LLARGA MARXA DE LA DESMAOÏTZACIÓ

Des de primers de desembre, més de cent-mil persones, majoritàriament estudiants, s'han manifestat a disset ciutats xineses reclamant l'establiment de llibertats democràtiques i de premsa. Aquestes manifestacions, sense organitzacions ni líders coneguts, constitueixen els moviments espontanis més multitudinaris dels darrers deu anys al país.

Els observadors hi veuen un suport a la política de reformes inspirada per l'home fort del règim Deng Xiaoping, —que topa encara amb la resistència de la vella guàrdia maoïsta, molt nombrosa al si del Partit Comunista Xinès (PCX)—, i la demanda d'un segon i decisiu pas: l'extensió de les reformes —fins ara circumscrites a l'economia— a l'àmbit polític.

«Les quatre modernitzacions no seran realitzables sense que hi hagi una de cinquena: la democratització» deia el dissident Wei Jingsheng durant la curta etapa de tolerància expressiva que va fer néixer a Pequín el *Mur de la Democràcia*, l'any 1978, fent referència a la política de «les quatre modernitzacions» (agricultura, indústria, defensa, ciència i tècnica) empresa per Deng Xiaoping i adoptada pel govern xinès.

L'any següent, el Mur de la Democràcia era abandonat, i Wei Jingsheng condemnat a quinze anys de presó per la difusió d'opinions contràries al Règim. Ara ha estat recordat pels manifestants en algunes pancartes que en demanaven l'alliberament. Ara també, el 15 de desembre, el Diari del Poble, de Pequín, posava en boca de Deng Xiaoping les paraules «el sufragi universal, la democràcia i la llibertat reflecteixen les necessitats de la humanitat, i no han de ser considerats com a conceptes burgesos».

Protestes d'estudiants i treballadors

Els orígens de les protestes se situen a la Facultat de Ciència i Tecnologia de la ciutat de Hefei, propera a Shanghai, amb motiu de reivindicacions inicialment acadèmiques. A Shanghai es produïren aldarulls després d'un concert del grup nord-americà *The Beach Boys* i la policia va detenir alguns estudiants. Després, el moviment inicial ha trobat un terreny abonat i, malgrat el silenci de premsa i ràdio, l'onada de reivindicacions s'ha escampat a les principals ciutats del país.

Les concentracions més nombroses, que han fet témer als dirigents un desbordament, han estat a Shanghai, la ciutat més poblada de la Xina amb 12 milions d'habitants, és la més avançada culturalment i socialment. Zona pilot en les reformes econòmiques, principal port exportador i gran centre industrial, Shanghai és un dels paisatges urbans on més s'ha fet pale sa la modernització: avui hi són representades multinacionals nord-americanes i japoneses, s'ha reobert la Borsa i s'edifiquen vivendes per ser venudes en propietat privada. També compta amb la premsa més oberta del país.

A Shanghai s'hi van mobilitzar durant tres dies consecutius fins a setanta-mil persones, més de la meitat estudiants, i la resta treballadors que es van unir a les protestes. Entre pancartes condemnant el «despotisme», una comissió va lliurar un plec de reivindicacions a l'Ajuntament, els punts principals de les quals eren més democràcia, una premsa no controlada i participació a les eleccions de les Assemblees Provincials.

A Pequín els manifestants han estat menys nombrosos. A una temperatura de dotze graus sota zero, milers d'estudiants s'aplegaven a la Plaça Tien Anmen, la més gran de la ciutat i lloc on havia estat prohibida qual-sevol manifestació, cantant «La Internacional» i cridant repetidament «democràcia» i «llibertat». La policia va actuar aquí amb més duresa, efectuant detencions que al cap d'unes hores eren revocades.

La premsa xinesa, controlada pels serveis de propaganda del PCX ha ignorat durant molts dies les manifes-

tacions. Només l'edició del Diari del Poble destinada a l'estranger i el servei en llengua anglesa de l'agència oficial Nova Xina recollien breument els fets. Una actitud constant dels manifestants ha estat concedir importància a la difusió, exigint de la premsa informació «objetiva i exhaustiva» de les protestes. Finalment, el 30 de desembre, la televisió oferí imatges d'una manifestació a Pequín.

L'actitud dels governants ha anat evolucionant al llarg dels fets. Des de l'inicial «tenen dret constitucional a manifestar-se» i «els estudiants han demostrat el seu patriotisme i suport a les reformes i no han violat les lleis», fins a l'advertència contra la possible «influència de pensaments malsans favorables a una còpia de les democràcies occidentals» llençada per He Dongxang, vice-ministre d'Estat per l'Educació, després dels avalots de Shanghai, on la presència obrera va disparar les alarmes.

Des d'aleshores, els Ajuntaments de Pequín i Shanghai restringeixen els drets de reunió, exigeixen la sol·licitud de permisos per realitzar actes públics i amenacen amb represàlies contra «comportaments anticonstitucionals i que atenten contra l'interès públic». Al mateix temps, la policia repores d'actuar amb més duresa.

Els hereus de la «generació perduda»

Si bé han estat presents al moviment exigències acadèmiques, com el refús a la puja dels drets d'inscripció a la universitat, els problemes de la joventut xinesa no tenen paral·lelis-

me amb els dels seus homònims francesos, italians i espanyols que es van manifestar la tardor passada.

L'educació ha estat un sector molt castigat a la Xina entre el 1966 i el 1976 a causa de la Revolució Cultural. Mao declarà la preferència de l'adoctrinament polític sobre (o contra) la transmissió de coneixements científics. Era la transposició al pla educatiu del pensament maoïsta: la primacia de la lluita de classes sobre el desenvolupament econòmic.

L'any 1966 la majoria d'universitats i escoles secundàries foren tancades i les restants van quedar funcionant al ralenti. Uns vint milions de «joves instruits», expressió referida als estudiants de secundària o universitaris, i joves urbans entre tretze i vint-i-cinc anys foren enviats a ser *reeducats* pel treball a allunyades comunes agrícoles o a fer la Revolució com a *guàrdies rojos*. Moltes escoles rurals van ser tancades i convertides en magatzems.

La gran majoria d'aquests exilats no han pogut posteriorment tornar a les seves ciutats d'origen. Aquest continua essent un dels grans factors de descontentament a la Xina actual. Per als governants és una assignatura pendent de solució difícil, atès el problema de l'atur —calculat en 20 milions de persones, segons xifres oficials— existent a les grans ciutats.

L'únic que ha pogut fer el PCX ha estat reconèixer els errors de la Revolució Cultural. Ja el 1977, Deng declarava que s'havia condemnat tota una generació de joves a ser «invàlids intel·lectuals». Són el que s'anomena la *generació perduda*.

Avui es va camí de recuperar aquest retard, però les xifres són encara pobres. De 136 milions d'escolars a la primària, només un 6% passen a l'ensenyament secundari i uns 640.000 anyals a la universitat. 200 milions de xinesos, un 20% de la població, són encara analfabets.

Les reivindicacions dels estudiants depassen el pla educatiu, exigeixen ser tinguts en compte a l'hora de decidir el futur de la Xina. Per això intenten allò que més temen els dirigents del país: engegar un moviment de protesta socialment més ampli. En aquest sentit, declaren que la puja de preus en preparació apressarà la unió de la població al seu moviment.

Segons els observadors, els manifestants no van contra el sistema. Més aviat demanen que es materialitzin les promeses de reforma política fetes darrerament als discursos i als mitjans de difusió. A l'estiu passat s'encetà a la premsa un debat polític sobre democràcia i separació entre l'Estat i el Partit, amb la participació dels principals dirigents. De sobte, aquest debat va ser interromput, aparentment per la oposició dels *conservadors*, que lluiten contra la seva perdua d'influència.

Maoïstes versus reformistes

El Partit Comunista Xinès, amb 44 milions de membres, té una composició conflictiva: dels divuit milions de quadres que hi havia al PCX l'any 78, més de la meitat havien estat nomenats durant la Revolució Cultural, en base a la seva fidelitat al pensament mao-zedonguà. Alguns tenen encara molt poder. Això obliga els *reformistes* a contemporitzar. És il·lustratiu al respecte el desenvolupament de la «campanya de rectificació», adoptada al PCX per eliminar els elements que van jugar un paper violent a la Revolució Cultural. A la pràctica, va afectar només a 40.000 persones, el 1 per mil.

A la mort de Mao, l'economia era el seu punt més baix. Segons dades oficials, l'any 1979 la ració de cereals per habitant era inferior en un 3%, la d'oli un 33% i la de cotó un 2% respecte a 1957, i el salari mig dels treballadors estatals era inferior al de 22 anys enrera. Al ranking econòmic mundial, la Xina era al cent-dotzè lloc.

En aquestes condicions, la lluita per la successió es decantà cap al costat de la línia reformista encapçalada per Deng Xiaoping. A poc a poc, i no sense dificultats, el pensament de Mao és arraconat. A diferència dels soviètics amb Stalin, els xinesos suprimeixen l'essencial del maoïsme, tot conservant la imatge de Mao per a la història.

L'objectiu definit per l'equip reformista és arribar al màxim grau del comunisme, «el que no vol dir que haurem de ser una societat pobre». «Importarem el que ens interessi de les tècniques capitalistes, però no els seus defectes». Així, rellegeixen el marxisme per teoritzar el nou pragmatisme econòmic i demostrar que no es tracta d'un retorn al capitalisme, sinó d'una «economia socialista de mercat», flexibilitzant la planificació i amb marge per a l'iniciativa individual. Un

programa econòmic que ha disminuït l'atur, ha augmentat el consum i els ingressos dels treballadors, i ha fet multiplicar la producció agrícola. Les seguretats oferides pel que fa a la continuïtat de les reformes han sabut atreure les inversions estrangeres.

Una continuïtat que el proper mes d'octubre afrontarà la seva prova de foc, amb motiu del 13è Congrés del PCX. Allà es plantejarà la successió de Deng Xiaoping, de 82 anys, qui ja ha anunciat que deixarà el seu càrrec. Deng, que és l'element rector i cohesionador de la política reformista, compta amb un bon equip de dirigents, però l'equilibri és delicat i la balança pot desnivellar-se. Tot fa preveure que en aquest Congrés els nostàlgics del maoïsme lliuraran la batalla definitiva a la recerca del poder perdut.

El tractament de la crisi plantejada pel moviment d'estudiants és un test que permet entreveure la lluita pel poder que té lloc als passadissos de l'alta política xinesa, i revaloritza alhora la influència que conserva la vella guàrdia. En un primer moment, l'equip al poder jugava a integrar les mobilitzacions dins el suport a la política reformista. Després, tement descol·locar-se davant les crítiques dels conservadors, va recórrer a una certa mà dura i a la reafirmació de la fe marxista-leninista.

Darrerament ha estat destituït HU laobang, el fins ara secretari general del PCX, i home de confiança de Deng Xiaoping des de fa 40 anys, qui ha estat obligat a dimitir pel mateix Deng, acusat de manca de fermesa en relació als disturbis. S'ha convertit així en el cap de turc que exculpa a la resta de l'equip i permet remuntar la crisi. A partir d'ara, a la Xina s'obrirà un període de greus interrogants respecte al futur. ■

Carme Pujol

L'exèrcit hi té l'última paraula

ALTO-EL-FOC A LES FILIPINES

Els últims esdeveniments a les Filipines s'han desenvolupat a un ritme de vertigen i el seu desenllaç ha estat, sense cap mena de dubte, el més favorable de tots els que s'han succeït al llarg de gairebé un any de democràcia sota tutela, per a la presidenta filipina Cory Aquino.

En menys d'una setmana la primera dama de Manila va aconseguir a finals d'any dos triomfs estretament relacionats que van suposar el punt d'inflexió més important del seu fins ara breu mandat presidencial.

El més curiós de les Filipines és el tomb de tres-cents seixanta graus que en pocs dies hi va fer la situació política. Aquest va tenir el seu origen en un fet que no feia preveure res de bo sinó més aviat tot el contrari. Va ser, en concret, l'intent colpista frustrat de l'ex-ministre de defensa Juan Ponce Enrile, després d'uns quants dies de rumors insistents de cop d'estat que no feien albirar un futur gaire reeixit per a la presidenta, i que va suposar un daltabaix complet en sentit totalment invers al que s'esperava. Paradoxalment, l'intent colpista va suposar el punt de partida de tot un procés de capgirament que va portar fins la firma de l'alto-el-foc amb la guerrilla comunista.

Per bé que Aquino no va saber forçar l'inici d'aquest procés en va acabar prenent la iniciativa, ajudada per les pròpies circumstàncies. I ho va fer depurant el ministre Enrile, com a única opció possible enmig d'una situació que l'estava desbordant, però sense prendre cap altra represàlia contra ell ni contra els qui hi havia darrera de la trama colpista. És més, sense ni tan sols obrir una investigació dels fets. L'excés de prudència de la «dolça Cory», que s'havia demostrat incapaç fins llavors d'arreglar les seves discrepàncies amb Ponce Enrile i les dissimulava amb somriures amistosos, es convertia per tant en absoluta impunitat per als colpistes. Des d'aquest precís moment va començar a quedar clar que la tutela de l'exèrcit sobre la presidenta Aquino s'estava convertint en dictat imposat per l'home que el comanda, el general i cap d'estat major Fidel Ramos, l'únic que sembla tenir el poder real a les Filipines. Atès aquest desenllaç no és aventurat de suposar que a canvi del cap d'Enrile, l'exèrcit, amb Ramos al capdavant, va exigir el comandament real de la situació i Aquino, potser sen-

se deixar de fer una riulla commiserativa que li va valdre el permís per continuar negociant amb la guerrilla, va accedir-hi sense ofendre els comunistes, pels quals l'única bèstia negra del govern de Manila era l'expulsat ex-ministre de defensa Ponce Enrile.

Carambola a tres bandes

La carambola a tres bandes s'havia aconseguit així de forma insospitada: la firma de l'alto-el-foc es va fer realitat i cap al final ara ja dels seixanta dies previstos de treva, tot fa pensar que el temps està jugant a favor de la presidenta. Fonamentalment perquè l'acord històric d'alto-el-foc amb la guerrilla comunista que fa disset anys que lluita contra el règim de Manila suposa per a Aquino situar-se en la millor posició possible de sortida per afrontar el referèndum constitucional del pròxim dia 2 del mes de febrer, un data que s'inclou dins el període de treva que va començar a comptar a partir del dia 10 de desembre de l'any passat i que expira el pròxim dia 7 de febrer. I és que Aquino vincula la seva legitimitat i per tant el seu futur polític a la data del 2 de febrer, perquè del resultat depèn, en gran mesura, l'experiència d'obertura controlada cap a un règim de democràcia sense tutela, de poder civil sense interferències i de promoció de reformes que garanteixin el progrés del país, fins ara molt coartada pels poders fàctics.

Això no vol dir, però, que no es plantegin algunes qüestions que puguin fer sospitar de la veritable solidesa del procés de pacificació filipí. En primer lloc, el preu que li ha calgut pagar a Aquino per l'alleujament de la situació ha estat el de cedir una major influència als sectors militars que, si bé de moment afavoreixen de cara a la gale- ria la supremacia del poder civil, no

hi han dit encara l'última paraula. Sota el mantell de professionalitat que llueixen els militars filipins amb el cap d'estat major Fidel Ramos al capdavant ostentant el distintiu de la prestigiosa acadèmia militar nord-americana de West Point, les seves intencions sempre han estat clares respecte els comunistes. L'exèrcit filipí no ha renegat mai, ni per ara es planteja de fer-ho, de la seva inequívoca voluntat d'acabar amb qualsevol vel·leïtat comunista i de defensar la permanència de l'arxipèlag dins el cinturó de seguretat estratègic de Washington al Pacífic. Una actitud que, pel seu caràcter intimidatori per la guerrilla comunista, ha servit fins ara, tant com pot arribar a entorpir més tard, per portar a bon port el procés de pacificació a les Filipines. Al capdavant la guerrilla comunista ha estat la primera a entendre que podia rebatre des de la treva, i sense les armes, l'estigma de violència que arrossega. Això l'hauria portat ara a replantejar la seva tàctica i a voler aprofitar el moment de més popularitat d'Aquino —amb la destitució d'Enrile—, per avenir-se a una pau que li dona possibilitat de presentar-se davant la societat filipina com una opció política amb veritable rostre humà, en contra del que diu i vol fer creure l'exèrcit. És clar, però, que el perill que entranya haver-se vist forçada per les circumstàncies a firmar l'alto-el-foc, tant per la necessitat d'obrir-se a la societat filipina, que ha demostrat ser més receptiva que mai en els pocs mesos de nou règim, com per poder superar l'amenaça de les fosques intencions de l'exèrcit, fan que es mantinguin encara moltes incògnites sobre el desenllaç final d'un procés negociador tot just encetat i que es pretén que sigui de pacificació definitiva.

La guerrilla musulmana

També cal afegir-hi a aquesta situació equívoca, que qui sap si s'acabarà tant bé com ha començat, un altre entrebanc: la guerrilla nacionalista musulmana. L'organització Front d'Alliberament Nacional Moro ja va firmar un acord d'alto-el-foc amb el govern de Manila fa temps, però en els últims dies la fracció escindida, Front Islàmic d'Alliberament Moro, ha protagonitzat una revolta violenta a l'illa de Mindanao. Finalment el conflicte s'ha resolt amb una altra treva per separat amb aquesta fracció minoritària de la guerrilla musulmana. Aquino li ha ofert una negociació conjunta amb el majoritari Front d'Alliberament Nacional Moro a partir del pròxim dia 9 de febrer que ha permès, de moment, la firma de l'alto-el-foc. No està gens clar, ara, quin serà el resultat de la negociació. Mentre el majoritari Front d'Alliberament Nacional Moro planteja com a punt de divergència essencial amb el govern, l'autonomia de l'illa de Mindanao, en canvi la fracció minoritària exigeix tot un seguit de qüestions d'ordre més radical com són: la implantació de la llei islàmica a Mindanao, la restitució a la població musulmana de les terres apropiades per la minoria cristiana, la incorporació dels combatents de l'organització a l'exèrcit filipí i la concessió sense contrapartides de tots els recursos naturals de l'illa als seus habitants. De moment Manila no s'ha pronunciat sobre aquestes exigències però tot fa suposar que les creu inacceptables i que només accedirà a negociar un estatut d'autonomia per a Mindanao, amb la qual cosa satisfarà únicament les peticions del Front d'Alliberament Nacional Moro.

Per la banda de la societat filipina, en conjunt, les seves reaccions són, en canvi més tranquil·litzadores i no sembla haver-hi cap perill que la consulta popular del referèndum constitucional no es tradueixi en un trampolí de projecció d'Aquino cap a l'elecció presidencial de l'any 1992, assegurant-li així cinc anys de mandat constitucional incontestables. Malgrat tot no es pot menystenir en aquest àmbit la incògnita de la reacció popular sobre el retorn a l'escena política del rival més directe d'Aquino, el colpista Juan Ponce Enrile. L'ex-ministre de defensa, condecorat per la presidència filipina l'endemà mateix de la seva expulsió del govern de Manila, en agraïment per la seva contribució a l'enderrocament del dic-

tador Ferdinand Marcos, s'està perfilant ja com el cap més visible de l'oposició dretana al règim filipí. Des del Partit Nacionalista, que s'ha decidit a encapçalar, Enrile ha començat amb gran desplegament de mitjans una campanya a favor del «no» al referèndum constitucional del pròxim dia 2 de febrer, justificat en la negativa al diàleg del govern amb la guerrilla comunista. De la capacitat d'Enrile de seduir, per tant, l'electorat lleial encara a l'ex-president Marcos i de mobilitzar-lo contra el referèndum constitucional, dependrà en bona part l'èxit que Aquino espera obtenir amb la consulta popular del febrer que ve.

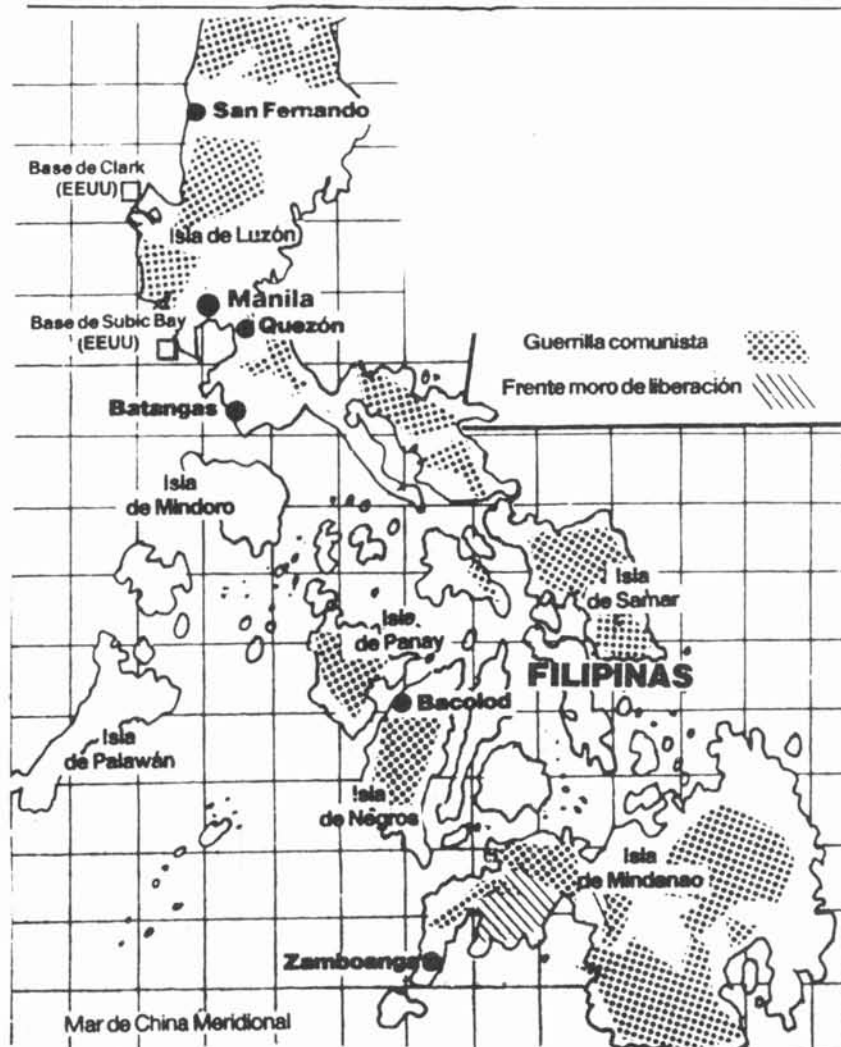
En darrer terme també hi ha uns altres dubtes de naturalesa intrínsecament lligats a la pròpia personalitat de la primera dama filipina que enterboleixen el futur polític filipí. Uns dubtes derivats de la incapacitat palesa d'Aquino de crear una força política organitzada, aprofitant el moment d'entusiasme popular que va aixecar en el moment d'arribar al poder al qual va accedir sense tenir llavors ni experiència ni tan sols partit polític propi.

Des de llavors, la cap d'estat filipi-

na, sotmesa a influències i pressions més fortes a les quals una mestressa de casa està acostumada a suportar, no es pot dir que s'hagi lluit gaire en la tasca de govern encara que finalment el balanç de gairebé un any de mandat presidencial li sigui totalment favorable a causa, sobretot no cal dir-ho de l'enorme pes específic que la treva ha tingut per la pacificació momentània de l'arxipèlag. Això però no pot fer oblidar que Cory Aquino ha menystingut en massa ocasions el perill que la prudència amb que ha obrat no l'acabés induint a traïr les pròpies conviccions, com ho demostra el capteniment del seu govern amb el principal inductor dels successius intents colpistes, Ponce Enrile.

Ja es veurà doncs si en un futur immediat la dolça Cory és capaç d'ampliar el seu marge de maniobra, molt reduït fins ara per les pressions de l'exèrcit o si en canvi n'és completament incapaç malgrat les possibilitats que li ofereix la nova situació, i s'acaba convertint en un element purament decoratiu del poder filipí. ■

Jordi Duch i Sesplugues

CONTAMINACIÓ

Trigaran 10 anys a recomposar el riu

ALARMA AL RHIN

El dia 1 de novembre passat, l'incendi de l'empresa farmacèutica Sandoz va posar de relleu els perills i els riscos que comporta per al medi ambient l'emmagatzematge de productes tòxics. L'incendi va causar la contaminació del riu Rhin des de Suïssa (on hi ha l'empresa Sandoz), fins pràcticament la seva desembocadura al mar del Nord.

Arran de l'incendi, en poc menys d'un mes es van detectar 6 fuites més de productes tòxics provinents de les indústries situades a la vora del riu. Les informacions recollides no només van fer pensar que es tractava d'un mes negre, sinó que s'havia fet un seguiment més intensiu dels nivells de contaminació del Rhin. Uns nivells que van parlar de catàstrofe ecològica, de destrucció de la flora i de la fauna i d'uns danys indirectes que caldrà encara força temps per poder avaluar.

Dies després de l'incendi es va dir que farien falta 10 anys per recomposar el riu malmès quan, precisament, feia molt poc que les autoritats dels països riberencs s'havien felicitat perquè havien aconseguit reconstruir l'equilibri ecològic del riu. Com una postal bucòlica, els peixos havien tornat a nedar en les seves aigües, les vaques hi bevien i els pescadors recomposaven els seus estris.

Però ara, l'incendi de l'empresa Sandoz ha fet que es reconsideri la legislació vigent sobre aquesta matèria i el seu compliment; ha fet que es replantegin els sistemes de seguretat i de prevenció de les empreses i ha evidenciat que les accions contra la contaminació sobrepassen els àmbits dels estats. Els moviments ecologistes s'han tornat a posar en peu de guerra enmig d'una societat que, a força de cops, va prenent consciència de la necessitat de conservar el seu medi ambient en les millors condicions possibles.

L'incendi i l'alarma

L'incendi va succeir l'1 de novembre a la nau 956 de l'empresa uïssa Sandoz, situada molt a prop de la ciutat de Basilea. L'empresa, dedicada a la fabricació de productes farmacèutics, emmagatzemava en aquesta nau diversos tipus de substàncies tòxiques com Sulfotón, Thiometón i Ethoxyethyl (que contenia mercuri en estat pur). Unes 30 tones d'aquests produc-

tes van anar a parar al riu, juntament amb l'aigua que es va utilitzar per apagar el foc.

Les aigües contaminades van travessar el territori francès, el de la República Federal d'Alemanya i d'Holanda a una velocitat de 3'7 quilòmetres l'hora, però no es va donar l'alarma fins 9 dies més tard quan es van detectar milers de peixos morts a la superfície del riu. Les aigües contaminades van tardar 10 dies en arribar fins el mar del Nord. Al seu pas, van destruir la fauna (150.000 anguiles i milers de peixos d'altres espècies), la flora i diverses poblacions es van quedar sense aigua potable.

Alhora, es va detectar que un altre producte tòxic, l'Atrazin, havia anat a parar al riu un dia abans de l'incendi. L'Atrazin provenia de l'empresa CIBA GEIGY, també amb seu a Basilea, que l'havia estat abocant al Rhin per un sistema deficient de depuració.

L'exigència de responsabilitats no es va fer esperar. El dia 12 de novembre es van reunir a la ciutat suïssa de Zuric els ministres encarregats del medi ambient dels països riberencs (Suïssa, França, República Federal d'Alemanya, Luxemburg i Holanda) i representants de les Comunitats Europees. L'ordre del dia de la reunió, a més de buscar els culpables, va tractar de la necessitat d'homologar els sistemes de seguretat de les indústries químiques i farmacèutiques i de coordinar les accions dels països afectats en casos de sinistres d'aquests tipus. Aquell dia, els dolents de la pel·lícula van ser l'empresa Sandoz, per no tenir un sistema de seguretat adequat i les autoritats suïsses, per no haver reaccionat a temps. Precisament, aquell mateix dia els verds de la República Federal d'Alemanya van fer públic un informe confidencial d'una empresa d'assegurances que l'any 1.981 va fer un estudi sobre els riscos de l'empresa Sandoz. Com una mena de premonició, l'informe assenyalava que «l'incendi en una de les naus comportaria la fuga de

substàncies verinoses i de productes provinents de la combustió... que anirien al riu juntament amb l'aigua utilitzada per a l'extinció...».

L'endemà, els directius de l'empresa Sandoz van assumir la plena responsabilitat de l'accident i es van comprometre a acceptar les demandes presentades. Però l'endemà també ser el comissari europeu del Medi Ambient, Clinton Davis, el que va informar al Parlament Europeu en una sessió d'urgència sobre la reunió ministerial de Zuric i sobre la situació creada per la catàstrofe. En aquest debat parlamentari Clinton Davis va tenir paraules molt dures per als països membres.

En primer lloc, el comissari europeu del medi ambient va suggerir que els Estats Membres haurien de replantejar-se l'amplitud del concepte de «seguretat nacional» com un concepte que va més enllà de les qüestions estrictament militars. Va plantejar, doncs, que la seguretat nacional abarca també els aspectes econòmics i sobretot, els ecològics. D'aquí va passar a recordar l'incompliment dels Estats Membres en l'adaptació legislativa dels acords de la Comunitat Econòmica Europea en matèria de medi ambient. Concretament, Clinton va remarcar que encara estava pendent d'aplicació l'anomenada Directiva Seveso. Aquesta directiva es va aprovar l'any 1.982 i preveu 12 mesures de seguretat, control sobre fabricació, emmagatzematge i transport de substàncies tòxiques perilloses. L'any 1.982, els aleshores 10 Estats Membres es van comprometre d'incloure aquestes 12 mesures dins dels seus ordenaments jurídics i fins ara, 5 anys més tard, només ho han fet Dinamarca, França, la Gran Bretanya i la República Federal d'Alemanya (només parcialment).

Noves fuites, noves alarmes

El dia 20 de novembre la població del cantó suís de Basilea va tornar una altra vegada a donar la veu d'alarma per la fuga de gasos tòxics que hi va haver a l'empresa CIBA-GEIGY. L'accident no va anar més enllà de l'ensurt i de com poden ser de desagradables els vapors de fenol, les irritacions dels ulls i de les vies respiratòries que aquest fet comporta.

Paral·lelament, a la RFA es van detectar durant aquest mes de novembre 5 accidents d'empreses químiques que també van provocar l'abocament de residus. El dia 12, l'empresa Hoechst, a Frankfurt, va abocar 850 grams de Clorobenzè; el dia 21, l'empresa Basf, a Ludwigshafen, va abocar entre 1.100 i 2.000 kg d'un herbicida altament contaminant; el dia 25 es va detectar a Magúncia una taca d'oli de 13 km de llarg i 300 metres d'ample i l'empresa Bayer, a Krefeld-Verdingen, va abocar entre 50 i 100 kg del desinfectant industrial Clo-metakresol i finalment, el dia 26, l'empresa BAYER, a Leverkusen, va abocar al riu 800 kg. de Metanol.

Les conseqüències de totes aquestes fuites s'han d'afegir a les que ja havia provocat l'incendi de la Sandoz. Com ja va manifestar en el seu moment el ministre del medi ambient de la RFA, la cadena d'accidents no va començar amb l'incendi de l'empresa Sandoz, sinó que des d'aleshores

s'havia fet un seguiment més directe i s'havien fet públics.

El Rhin

El riu Rhin és la segona via fluvial d'Europa i es caracteritza per estar envoltat d'un gran nombre d'empreses que es van anar instal·lant a les seves vores des dels començaments de la revolució industrial. L'acció d'aquestes indústries i dels nuclis urbans que s'hi van formar van causar la mort paulatina del Rhin. Durant els anys 70, els països riberencs van donar l'alarma i es va elaborar un pla d'acció per tornar-lo a la vida. Un dels principals problemes era la salinització de les seves aigües i per contrarrestar-lo es va firmar l'any 1.976 la Convenció del Rhin (RFA, França, Suïssa, Holanda i Luxemburg).

En una dècada, les mesures de depuració (més que les de prevenció) van fer baixar els nivells de contaminació i que el riu es tornés a repoblar.

En els últims mesos s'ha comentat molt que en un sol dia es va perdre tot el que s'havia treballat durant 10 anys. També es va comentar la por de les autoritats i de les empreses perquè aquests accidents possessin l'opinió pública en contra de la indústria química, de la mateixa manera que ha ocorregut amb les centrals nuclears. La proximitat temporal de l'accident de la central nuclear soviètica de

Txernòbil fa que hi hagi una sensibilització més gran sobre aquestes qüestions. Per això no és d'estranyar que tant els representants de les indústries com els governs, a més a més de fer el «mea culpa», s'hagin afanyat a prendre noves mesures de seguretat. Aquest és el cas de la RFA, on s'ha decidit imposar nous controls a les companyies farmacèutiques i químiques, així com l'obligació de denunciar qualsevol avaria que comporti l'abocament de residus al riu encara que en principi no siguin perillosos. A més a més, s'ha decidit que es posaran uns límits sobre la quantitat de productes tòxics que es poden emmagatzemar i no es descarta la possibilitat que es prohibeixi la fabricació d'algun d'ells.

De tota manera, s'ha de veure que la major part dels governs tenen una legislació que afecta més directament la regeneració de les aigües contaminades que la seva prevenció i que el principi que preval en aquests casos és el de qui contamina, paga. Accidents com el de l'empresa Sandoz de mostren que pagar no és suficient, perquè el que cal és no contaminar. I no contaminar, s'ha de reconèixer, és difícil, sobretot perquè suposa un canvi en la concepció i l'estructuració de les formes productives. Significa re plantejar un model industrial i d'activitat social i ciutadana. ■

Empar Pons Barrachina

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms

Adreça

Població D.P. Telèfon

Data de naixement D.N.I. n°

Professió

Banc o Caixa

Adreça

Població D.P.

Nom del(s) titular(s)

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ptes. any (protector)

Sistema de pagament:

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, obert/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per

Adreça del titular

N° compte/llibreta

ELS SOCIALISTES MANTENEN LA MAJORIA RELATIVA A ÀUSTRIA

El Partit Socialista d'Àustria, SPOE, va aconseguir mantenir la majoria relativa a les eleccions generals austríques del passat dia 23 de novembre del 1.986. Això va ser possible (malgrat les fortes pèrdues que va tenir el SPOE) al daltabaix que va patir el Partit Popular de l'OEVP, de tendència conservadora. El SPOE, amb el canceller federal Franz Vranitzky al capdavant, va aconseguir evitar així una derrota catastròfica que semblava segura després de la rotunda victòria del candidat conservador Kurt Waldheim a les eleccions presidencials del mes de juny passat.

Malgrat tot, els dos grans partits van perdre un gran nombre de vots que van anar a parar a dos altres partits d'abast fins ara pràcticament insignificant i que han relançat el seu potencial amb aquests comicis generals. Es tracta del, per una banda, Partit Liberal del FPOE i de l'altra, dels Verds, que per primer cop accedeixen al parlament austríac.

La gran sorpresa, va ser, en aquest

sentit, l'enorme increment del vot del partit liberal, encapçalat pel jove polític Joerg Haider, de 36 anys, conegut per les seves simpaties amb l'extrema dreta pangermanista. Pel que fa als resultats estrictes, el Partit Socialista, SPOE, va obtenir el 43,3% dels vots emesos, un 4,3% menys que en els anteriors comicis, l'any 1.983. El Partit Popular, OEVP, va aconseguir el 41,29% i va perdre així un 1,9% respecte els mateixos comicis anteriors de l'any 1.983. Els liberals de Joerg Haider van captar el 9,72%, xifra amb la qual van duplicar gairebé el resultat anterior. Els verds, per la seva banda, van aconseguir un resultat històric del 4,63% dels vots, cosa que els va permetre d'entrar per primer cop al Parlament de Viena.

Tot plegat es va traduir en escons de la forma següent: el SPOE va perdre deu escons dels noranta que ocupava al Parlament de Viena. L'OEVP va aconseguir, al seu torn, 76 escons, contra els 81 que acaparava fins aquell moment. Per la seva banda el

partit liberal va ampliar en sis escons, fins a un total de divuit, la seva presència parlamentària i els verds van acabar aconseguint nou escons en total.

Aquest resultat va portar el canceller federal austríac Franz Vranitzky, que encapçala el SPOE, a negociar un govern de coalició amb els conservadors, el partit popular OEVP, de forma gairebé idèntica a l'anterior gabinet, també de coalició, social-demòcrata-conservador.

D'aquesta manera l'OEVP ha tornat a fracassar, per cinquena vegada consecutiva, en els seus intents d'arribar a ser el partit polític austríac majoritari. El candidat a canceller per aquest grup conservador, Alois Mock, es considera, per tant, el gran derrotat d'aquesta nova contesa electoral després de 16 anys d'oposició sense aconseguir, ni tant sols ara (amb la imatge socialista notablement deteriorada), prou credibilitat per arribar a ser una alternativa al SPOE. ■

LA DEMOCRÀCIA-CRISTIANA GUANYA AL LAND D'HAMBURG

Les últimes eleccions parcials a la RFA, concretament al «land» d'Hamburg, el dia 10 de novembre, immediatament anteriors a les eleccions generals del 25 de gener d'enguany, van donar la victòria als demòcrata-cristians del CDU. Els socialdemòcrates de l'SPD van patir una derrota espectacular, que els va deixar sense majoria absoluta, atesa la seva reculada de més de deu punts amb relació als resultats dels comicis anteriors. Aquest resultat confirmava l'enfonsament electoral de la socialdemocràcia a la RFA i convertia en remota, pràcticament, tota possibilitat que l'SPD pugui obtenir majoria al govern de Bonn, als comicis federals del dia 25 de gener.

El resultat d'Hamburg va obrir, a més a més, la possibilitat que els

demòcrata-cristians del CDU-CSU tinguin la majoria absoluta a les eleccions federals, la qual cosa podria portar conseqüències molt preocupants per a la política exterior de la RFA.

En matèria de resultats electorals, l'SPD va aconseguir tan sols el 41,4% dels vots enfront del 51,3% que van obtenir el 1.982. Amb aquest resultat escadusser, l'SPD es va veure superat pels demòcrata-cristians als quals van aventatjar amb més de 13 punts a les eleccions anteriors d'Hamburg, tradicionalment considerat com un feu socialdemòcrata. El CDU va obtenir així el 42,3% dels vots enfront del 38,6% dels que va aconseguir als comicis del 1.982. Per la seva banda, el partit dels verds, que a Hamburg es va presentar com la Llista Verda Alter

nativa (GAL) va recollir un nou èxit aconseguint el 10,4% dels vots enfront del només 6,8% aconseguit en l'anterior elecció. El Partit Liberal (FDP) no va aconseguir, en canvi, malgrat haver pujat un 2,1%, de superar el llistó mínim del 5% per poder obtenir representació parlamentària. D'aquesta manera, per només tres dècimes no va poder accedir al Parlament d'Hamburg. En el repartiment d'escons, l'SPD va perdre 11 dels 64 que ocupava: sis conquerits pel CDU i cinc pels verds. Quan faltaven menys de tres mesos per a les eleccions federals del 25 de gener la nova derrota de l'SPD va fer naufragar definitivament tota l'estratègia socialdemòcrata i del seu candidat a la cancelleria, Johannes Rau. ■

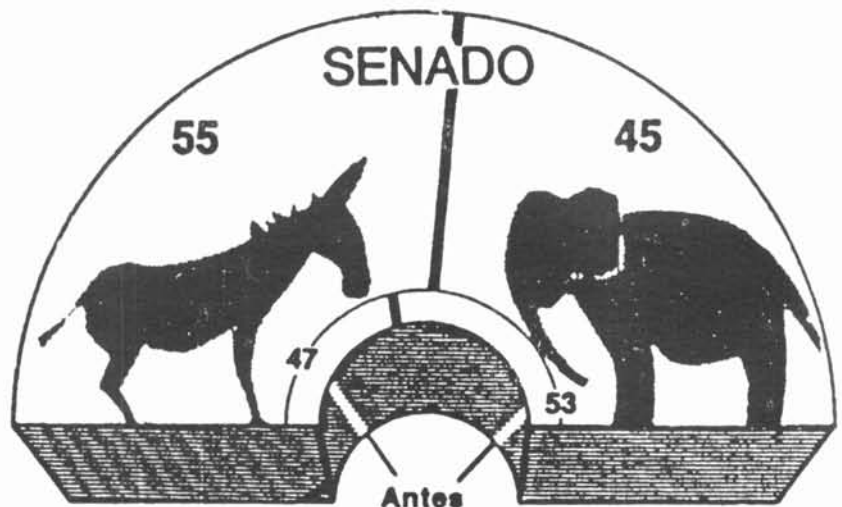
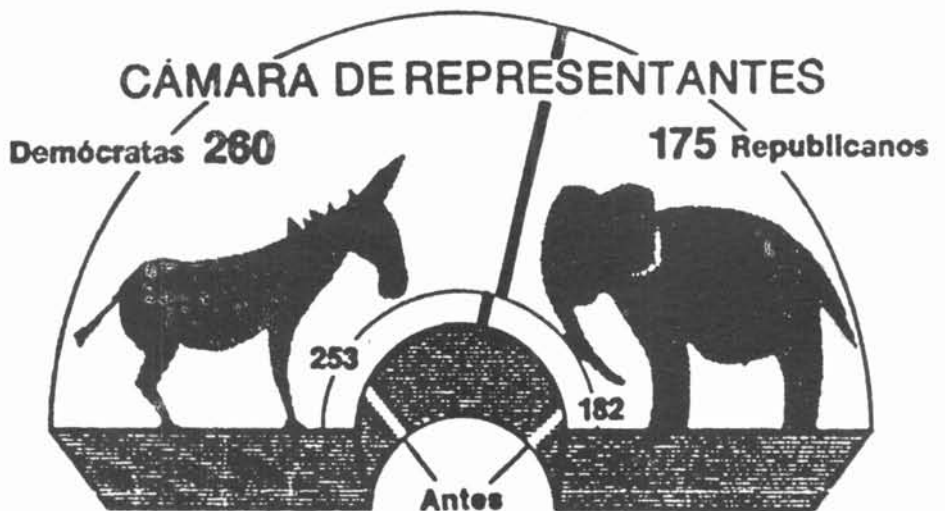
VICTÒRIA DEMÒCRATA A LES LEGISLATIVES DELS EUA

Les eleccions legislatives nord-americanes del mes de novembre del 1.986, per la renovació de la Cambra de Representants i d'un terç del Senat, van donar la victòria als demòcrates. El Partit Demòcrata va recuperar el control del Congrés nord-americà, que havia perdut l'any 1.980 quan el president Ronald Reagan va ser elegit. L'única compensació que ha tingut el president Reagan ha estat el gran avenç que va aconseguir, en les eleccions per a la renovació dels càrrecs de governadors, el partit republicà. El que va suposar un fracàs estrepitos, tant per als demòcrates com per als republicans, va ser sense cap mena de dubte el baixíssim nivell de participació de l'electorat nord-americà, de només un 38,5% i tan sols d'un 15% entre els menors de 30 anys amb dret a vot.

Així doncs, els demòcrates, que durant tot el mandat del president Reagan han controlat la Cambra de Representants, però que en canvi des del 1.980 havien perdut la majoria al Senat, han tornat a recuperar la majoria a la totalitat del Congrés. Ho van aconseguir, al Senat, guanyant als republicans vuit escons senatorials que donen al Partit Demòcrata una majoria de 55 senadors contra 45 de republicans. En la legislatura anterior el partit del president Reagan controlava el senat amb una majoria de 53 escons contra 47 dels demòcrates. Al mateix temps, els demòcrates han aconseguit incrementar la seva majoria a la Cambra de Representants. A aquesta cambra, que renovava tots els seus escons, un total de 435, la victòria demòcrata ha estat menys espectacular atès que la seva representació ha passat de 253 escons a 260, contra els 175 republicans. Tradicionalment el partit en el poder a la Casa Blanca, en aquesta mena d'eleccions legislatives acostumava a perdre entre 30 i 40 escons. Aquest cop, la devallada dels republicans, però, ha estat mínima malgrat el mandat republicà que Reagan exerceix des de fa sis anys, cosa que ha estat pregonat pel partit del govern com una proesa històrica.

Amb la derrota política de Reagan,

Elecciones EE UU
Gobernadores. Demócratas: 26 **Republicanos: 24**
Antes: 34 **Antes: 16**

tant a la cambra alta com baixa, es dificulta la seva tasca presidencial dels pròxims dos anys. Sobre tot es limita la seva capacitat d'acció en la política contra Nicaragua i es frena l'im-

puls que el Pentàgon, amb el suport de l'Administració Reagan, està donant al projecte de guerra de les galàxies, conegut amb les sigles IDS (Iniciativa de Defensa Estratègica). ■

Washington no accepta la reducció dels seus efectius estacionats en territori espanyol

CONVERSES ESPANYA-ESTATS UNITS: LES BASES DEL DESACORD

Els Estats Units es declaren disposats a no renovar el Conveni d'Amistat, Defensa i Cooperació vigent amb Espanya, que expira el maig de 1988, i a abandonar les bases en territori espanyol que utilitzen d'ençà 1953, si Espanya manté el seu nivell d'exigències pel que fa a la reducció d'efectius i activitats.

Quan fa sis mesos que es negocia, les converses semblen bloquejades per les postures irreconciliables d'ambdues parts. El cavall de batalla de les diferències és la virtual retirada de les bases de Torrejón i Saragossa, que la proposta espanyola planteja. Washington ha contraatacat exigint la cobertura, «missió per missió», de les operacions assignades als efectius americans que hagin de ser retirats, per les forces espanyoles.

Els orígens de la posició espanyola es remunten al «Decàleg sobre Pau i Seguretat» que Felipe González va presentar al Congrés dels Diputats l'octubre de 1984, durant el debat sobre l'Estat de la Nació. Al «Decàleg» —que feia oficial el canvi de postura dels socialistes en relació a la OTAN— el govern hi expressava el desig de reduir la presència militar dels Estats Units en territori espanyol.

Amb aquest propòsit —i també per augmentar la credibilitat davant un electorat que havia de pronunciar-se sobre la permanència a l'OTAN—, l'any 1985 el govern espanyol proposà al nord-americà l'inici de converses, quan a l'actual Conveni li restaven encara tres anys de vigència. Washington es va negar en rodó a negociar res abans de saber si Espanya es quedaria a l'OTAN.

El 12 de març de 1986 es celebrava la consulta sobre la permanència a l'Aliança. A la pregunta sotmesa als electors s'indicava com una de les condicions —o contrapartides— d'aquesta permanència: «Es procedirà a la reducció progressiva de la presència militar dels Estats Units a Espanya».

Aclarida la incògnita del referèndum, el mes de juliol passat van començar a Madrid les negociacions per a la renovació del Conveni entre els dos governs. Al comunicat conjunt previ s'admet com a un dels objectius de les converses «ajustar la presència militar nord-americana al nivell que ambdós governs estimin neces-

sari». S'hi afegeixen dues precisions: que la reducció dels efectius nord-americans hauria de ser escalonada i que estaria basada en la transferència a les Forces Armades espanyoles de les missions atribuïdes a les forces nord-americanes, de manera que no disminuís el nivell de seguretat per a ambdós estats i els seus aliats.

Des d'aleshores s'han succeït una segona ronda negociadora a Washington el mes de setembre i una tercera a Madrid, el mes de desembre.

Després d'aquesta darrera, i en constatar que no es feien progressos, el ministre d'Assumptes Exteriors, Fernández Ordóñez, s'entrevistà a Brussel·les amb el secretari d'estat nord-americà Shultz. En aquesta reunió es radicalitzen les posicions: mentre el ministre espanyol, exasperat, jugava la carta de la no renovació del Conveni en cas de desacord, Shultz suggeria que els Estats Units podrien prescindir de les bases, si el preu a pagar per mantenir-les és una reducció substancial de les mateixes, tal com exigeix la proposta espanyola.

El text íntegre d'aquesta proposta no ha estat facilitat, però fonts oficials assenyalen que inclou:

- La pràctica desaparició de la presència nord-americana a la base de Torrejón, incloent-hi l'Ala de Caça Tàctica, formada per 79 avions caçabombarders F-16, i uns efectius de 4500 homes.

- Supressió de la presència nord-americana permanent a la base

de Saragossa. Es proposa una fórmula d'utilització de les instal·lacions i el camp d'entrenament aeri obert als Estats Units i als altres països de la OTAN, però no sota el règim actual de base estable per a Washington, que hi estaciona avions cisterna.

- La transferència a serveis espanyols de les missions realitzades a algunes de les sis estacions de comunicacions (Estaca de Bares, Guardamar, Humosa, Inoges, Menorca, Sòller), a l'estació LORAN (d'ajudes de radionavegació) de L'Estartit, a l'estació meteorològica i sismogràfica de Sonseca i als polvorins de Cartagena.

- La base de Rota, la més important per a l'actual desplegament estratègic nord-americà, no sofriria canvis importants.

Una sobreinversió defensiva

Quan l'any 1953 es firmava el primer Conveni hispano-nord-americà i s'instal·laven les bases, la dictadura del general Franco assolí —a més de l'ajut econòmic— un doble objectiu: d'una banda, s'iniciava un cert reconeixement internacional del règim, i sortia de l'aïllament en què la victòria aliada a la segona guerra mundial l'havia submergit; de l'altra, Espanya quedava associada de facto al dispositiu de seguretat occidental.

Avui, confirmada la presència a

ÀFRICA AUSTRAL

L'ombra de Sud-Àfrica plana sobre el magnicidi

MOÇAMBIC SENSE SAMORA MACHEL

La inesperada i tèrbola mort del líder de Moçambic, Samora Machel, esdevinguda a finals del mes d'octubre passat, encara no s'ha aclarit. Tres mesos després encara no estan clares les circumstàncies exactes de l'accident d'aviació que va acabar amb la vida del líder moçambiqueny i segurament no se sabrà mai amb absoluta certesa què va arribar a passar. Com tampoc no s'ha arribat a esbrinar mai com van acabar les seves vides, entre les restes d'avions desapareguts en estranys accidents, tants altres líders polítics com el xinès Lin Piao, el portuguès Sa Carneiro, el bolivià René Barrientos, el panameny Omar Torrijos, el suec Hammarskjöld entre els més significatius d'una llarga llista.

Aquesta vegada es parla d'una forta tempesta, però el cert és que l'avió que transportava Samora Machel va caure en territori sud-africà i el règim de Pretòria ha estat assenyalat massa sovint pels seus veïns com a culpable de projectar la seva ombra d'agressivitat sobre tota l'àrea africana meridional, com per no sospitar ara que hagi pogut tenir molt a veure amb aquest magnicidi.

Però l'interrogant que queda obert sobre aquesta mort no té gaire importància comparat amb la incògnita sobre futur que espera a Moçambic, con siderat un país al peu de l'abisme, tant per les seves precàries condicions econòmiques, com per la situació de setge que imposa al règim de Maputo la guerrilla pro-occidental de la RENAMO (Resistència Nacional de Moçambic), inspirada per Sud-àfrica. Precisament, coincidint amb la mort de Samora Machel, les agències d'informació van difondre el rumor, ja estès unes setmanes abans, que l'anomenada guerrilla «contra»

moçambiquenya era a les portes de la capital del país. I això no podia semblar gens exagerat a ningú perquè la RENAMO (creada l'any 1.976 per André Matade i André Matzangaissa —mort l'any 1.979—, tots dos antics membres del governamental FRELIMO (Front d'Alliberament de Moçambic), amb el suport llavors de l'aleshores règim racista de Rhodèsia, se sabia ja de feia temps que controla la pràctica totalitat de les àrees rurals del territori moçambiqueny. Com també se sap que, si bé en un primer moment la seva infraestructura va finançar-la un home de negocis portuguès, Jorge Jardim, posseïdor d'enormes in

teressos colonials a Moçambic, finalment se n'acabaria fent càrrec el règim sud-africà, que és qui ha donat l'empenta definitiva a la seva lluita. En aquests moments el poder d'aquesta guerrilla, armada principalment amb material de l'exèrcit colonial portuguès, arriba al punt que calen uns dotze mil soldats de l'Estat veí de Zimbabue estacionats en territori de Moçambic per tal d'assegurar el trànsit de la via fèrria que uneix la frontera d'aquest país de l'interior de l'Àfrica Austral amb el port marítim de Beira, a l'oceà Índic.

Fins a la independència de Zimbabue, la RENAMO feia operacions de saqueig en una zona geogràfica limitada a la frontera amb aquest país. A partir, però, de l'any 1.980, en què va entrar en contacte amb els serveis secrets de Sud-àfrica, és quan la RENAMO comença les accions veritablement espectaculars que han posat contra la paret el règim marxista de Maputo. Primer va ser la voladura de la presa de Cabora Bassa, considerat l'embassament d'aigua més gran de l'Àfrica Negra. Més tard, el desembre del 1.982, la «contra» moçambiquenya es va encarar contra les reserves petrolíferes de Beira i les va destruir en la seva major part. Posteriorment s'han tallat les comunicacions entre la capital i les regions agrícoles durant llargs períodes de temps, a l'hora que s'incrementaven les accions adreçades directament a causar el terror entre la població civil. L'agost del 1.983 la RENAMO va segrestar 24 cooperants soviètics en una mina de Zambezie. Contra això, els esforços del minso exèrcit moçambiqueny, d'uns quinze mil homes (contra altres

tants de la RENAMO) en comptades ocasions han servit d'alguna cosa. Més aviat aquests esforços sempre han estat completament insuficients i va ser precisament aquesta impossibilitat de derrotar-los al camp de batalla el que va induir Samora Machel el dia 16 de març del 1.984 a firmar l'històric acord de N'komati (riu fronterer entre Moçambic i Sud-àfrica) pel qual els dos estats es comprometien a no donar ajut a les guerrilles de la RENAMO i al Congrés Nacional Africà, respectivament, i a impedir l'ús dels seus respectius territoris en accions d'agressió al veí. L'acord va ser acomplert escrupolosament per part moçambiquenya —inclosa l'expulsió de la guerrilla anti-apartheid sudafricana de l'ANC del seu territori—, però no, en canvi, per part de Pretòria. La RENAMO ha continuat des de llavors, amb el suport de Sud-àfrica, assetjant les forces governamentals del FRELINO.

Davant aquesta traïció, i desencisat per l'escàs resultat econòmic del règim, Samora Machel, en una nova manobra equilibrada, va intentar un acostament als Estats Units que es va traduir en un ajut de Washington per valor de quinze milions de dòlars i la integració del país dins alguns organismes de caràcter occidental com són la Convenció de Lomé, el Banc Mundial o el Fons Monetari Internacional. Aquest acostament a Occident no va agradar gens a Sud-àfrica, que de forma significativa no s'ha estat de demostrar que li fa més por un veí negre pro-occidental que no pas marxista, i això s'ha fet palès amb el renovat impuls que Pretòria ha donat a la guerrilla de la RENAMO, i que gràcies

al qual ara mateix la situació de setge que viu el règim de Maputo és tant desesperada que podria obligar de nou Moçambic a llençar-se als braços de Moscou altre cop. De moment, però, Maputo continua decidit a seguir la via tot just inaugurada de mantenir l'equidistància dels Estats Units i de la Unió Soviètica.

Cul-de-sac econòmic

Econòmicament, el boicot de Pretòria contra Moçambic també és asfixiant. Si bé Portugal va ser el colonitzador polític de Moçambic, el seu veritable colonitzador econòmic ha estat Sud-àfrica. I ho demostren uns quans fets ben evidents: tota la xarxa moçambiquenya de transports està traçada en funció dels interessos del gegant del sud, bona part també de la maquinària i de les instal·lacions industrials de l'escàs aparell productiu que hi van deixar els portuguesos necessiten recanvis o primeres matèries i productes manufacturats o semi-manufacturats que s'han d'obtenir de Sud-àfrica.

Al mateix actual ministre d'economia, Magid Osman, no li falten arguments, tots ben objectius, per explicar la catastròfica situació de l'economia moçambiquenya, després d'onze anys d'independència. Alguns d'aquests arguments són, per exemple: la fugida dels dos-cents cinquanta mil colons portuguesos que controlaven tota l'economia del país i que van deixar una herència de més de deu milions d'habitants analfabets, d'entre una població total de tretze milions, a més de, com hem dit, una indústria en estat embrionari i amb dependència total de l'exterior, sobre tot de Sud-àfrica. A excepció d'algunes exportacions agrícoles, les úniques fonts de divises eren les transferències en «rands» (la moneda nacional sud-africana) dels cent-vint mil moçambiquenys que treballaven a les mines sud-africanes i els drets que Pretòria i Zimbabwe pagaven a Maputo per la utilització dels seus excel·lents ports marítims de l'oceà Índic.

Totes aquestes fonts de divises es van estancar amb la independència. Però malgrat tot, la República Popular de Moçambic va aconseguir, fins que va arribar el moment que es van esgotar les seves reserves d'or i divises, mantenir un ritme d'activitat econòmica normal i fins i tot superior,

l'any 1.981. Quan es van acabar les reserves, però, el daltabaix econòmic no es va fer esperar, agreujat, a més a més, per una sèrie de calamitats naturals: sequeres, inundacions catastròfiques i per l'escalada de les accions de la guerrilla de la RENAMO.

Els dirigents de Maputo no acaben, però, de ser prou objectius quan responsabilitzen de l'actual situació econòmica de cul-de-sac només a Sud-àfrica i a la RENAMO, perquè s'obliden d'una raó també de prou pes que contribueix en gran mesura a mantenir la precària situació de subdesenvolupament: la falta de quadres dirigits qualificats tècnicament, més

que no pas ideològicament, per administrar i encapçalar de forma mínimament acceptable l'enorme sector estatal constituït per empreses i béns dels ex-colons.

La deficient capacitat d'aquests quadres dirigits per impulsar millores en el desenvolupament social i econòmic s'ha fet evident els últims anys a Moçambic, quan després d'una dècada d'economia nacionalitzada, avui només s'aconsegueix obtenir menjar al mercat nere, la coneguda «candong», a uns preus prohibitius.

Jordi Duch i Sesplugues

L'HEREU DE MACHEL

L'elegit nou líder de Moçambic, Joaquim Chissano, com a hereu de Samora Machel, té 47 anys, és un ex-cap del Govern Provisional implantat el dia 25 de juny del 1.975 i un veterà de la guerrilla independentista del FRELIMO que es va acabar transformant en partit únic del govern al Tercer Congrés del 1.977. En el moment de la mort de Machel, Chissano ocupava el càrrec de ministre d'afers estrangers i se'l considerava autèntic dofi del president. Aparentment semblava ocupar el segon lloc en la línia de successió, després de Marcelino Dos Santos, l'ideòleg del partit, que finalment ha estat descartat per suposades raons de mala salut.

A Chissano se'l considera l'home capaç de liberalitzar el règim sense sobresalts. Ell mateix va fer els honors a aquesta consideració en el discurs d'intencions pronunciat després de la seva elecció, amb una crida a l'obertura cap a Occident. En aquest sentit va dir que es tractaria de «la continuació de la línia d'independència per la via de la diversificació de les dependències», que va propugnar Samora Machel al final de la seva vida.

Chissano és conscient, però, que per aconseguir-ho caldrà fer abans un esforç aferrissat de pacificació del país. Entre d'altres raons perquè aquesta és la primera condició que Washington va imposar a Moçambic el mes de setembre de l'any passat quan Samora Machel hi va viatjar amb la finalitat d'obtenir suport econòmic. L'Administració Reagan va exigir concretament i en primer lloc l'acabament de la guerra i la firma d'un acord amb la RENA-

Joaquim Chissano

REUTER

MO, per poder obtenir el seu suport sense reserves en la lluita contra el subdesenvolupament.

Segurament Chissano ho acceptarà de bon grat i emprendre ben aviat els primers passos d'una negociació amb la guerrilla «contra» moçambiquenya, tal com ja es proposava de fer Samora Machel. Com ell, Chissano està decidit a donar bona prova de moderació per fer entendre a les potències occidentals que la defensa dels seus interessos a l'Àfrica Austral passa pel necessari suport als dirigits de Maputo. ■

J.D.

L'ONU i l'OEA impulsen el nou procés

MORT I RESURRECCIÓ DE CONTADORA

El grup de Contadora, integrat per Mèxic, Colòmbia, Veneçuela i Panamà ha passat aquest any 1986 per totes les fases des del més clar optimisme a la frontera del desastre. A començaments d'aquest nou any, torna a reproduir-se la mateixa situació. Contadora no avança, està sotmesa a una evolució cíclica.

«El procés de pau de Contadora no ha mort» deien a Bogotà els presidents i ministres d'afers estrangers del països membres i del grup de suport l'any passat. Però un cop més ha estat a punt de convertir-se en un cadàver.

Més d'un havia demanat a la cimera d'Esquipulas, a Guatemala, l'any passat, la intercessió del Crist Negre d'aquesta ciutat.

En aquella ocasió les pregàries no van fer l'efecte desitjat. A mitjan desembre, després de moltes batzegades i ensurts, el grup de Contadora i el grup de suport, amb la mediació i la participació activa dels secretaris generals de l'Organització d'Estats Americans Joao Clemente Baena i de les Nacions Unides Javier Pérez de Cuéllar, van escometre un nou esforç diplomàtic enviant a Amèrica Central una missió d'alt nivell.

Contadora havia posat un cop més en marxa la seva maquinària i ressuscitava de les cendres.

Però tornem enrera. El vuit de gener de l'any passat, Contadora encenia la tercera espelma del seu pastís d'aniversari sota el signe del pessimisme. Intenses reunions a Caracas per desbloquejar el procés de pau es veien obstaculitzades per les pressions dels països centramericans aliats en l'òrbita de Washinton per tallar el pas a Contadora.

El setembre de 1985 s'havia presentat la tercera versió de l'Acta de Pau i Cooperació a Amèrica Central. La posició enfrontada de Costa Rica i Nicaragua va provocar llavors que el document s'hagués de rectificar una vegada més.

Però després d'uns començaments pessimistes per a Contadora, a mitjan gener Mèxic, Colòmbia, Veneçuela, Panamà i el grup de suport (Argentina, Brasil, Uruguai i Perú) firmen la resolució de Caraballeda. En síntesi, aquesta proposta, a més d'aportar un

nou impuls a l'adormit procés de pau, comporta la petició del cessament del suport als moviments insurrectes, el cessament del suport exterior a les forces irregulars i la reducció progressiva dels assessors i instal·lacions militars estrangeres.

Declaració de Guatemala

Una setmana més tard, els cinc països centramericans (Guatemala, Hondures, Costa Rica, El Salvador i Nicaragua) firmen la declaració de Guatemala on reiteren la voluntat d'aconseguir la pau a través de l'Acta de Contadora.

Fins a última hora, Nicaragua no de cideix adherir-se a aquest projecte. De tota manera la viabilitat de la proposta continua en mans de l'administració nord-americana, que és la que ha d'optar per mantenir l'ajuda als contres o negar-se-la.

El front de rebuig, format per Hondures, El Salvador i Costa Rica, persisteix en les seves crítiques contra el govern de Managüa, qui reclama la convocatòria d'eleccions lliures.

Tot sembla indicar, però, que al procés de pau se li obre una porta; tretze països han firmat aquest desig.

Aprofitant l'optimisme d'aquells moments, durant el seu discurs de premsa de possessió el guatemalteco Vinicio Cerezo proposa la celebració d'una cimera de presidents centramericans a Esquipulas, d'on pugui sortir una solució al conflicte de la zona. Una primera i tímida resurrecció comença a albirar-se per a l'Acta de Pau de Contadora.

El 28 de febrer els membres del grup de Contadora i del grup de suport anuncien a Punta de l'Est, a l'Uruguai, la creació d'una força de pau per vigilar la frontera entre Costa Rica i Nicaragua. Després de més de tres anys de treballs, sembla que comencen a arribar els primers resultats concrets. Tot resultarà un miratge desfet des de Washington.

El document de Caraballeda ja ho havia deixat tot clar. Calia que la suspensió de les maniobres militars, la retirada dels assessors estrangers i la reducció d'armaments fos simultània a la renúncia de l'administració Reagan de donar ajuda als rebels antisan-dinistes.

Però el president Reagan pensava en qualsevol cosa excepte en denegar aquestes ajudes als que anomenava lluitadors de la llibertat. Tot al contrari, el president dels Estats Units feia els màxims esforços per aconseguir l'ajuda de cent milions de dòlars per a la contra.

Mentrestant, per l'abril es reuneixen a Panamà els cancellers del grup de Contadora i de suport i fixen la data del sis de juny per firmar l'Acta de Pau. Aquest imperatiu temporal fa que es precipitin els esdeveniments del que podria anomenar-se nova crònica de la mort anunciada de Contadora.

A pocs dies de la cimera d'Esquipulas del 24 i 25 de maig, el sector dur de l'administració Reagan considera que la reforma de l'Acta de Contadora no conté els mecanismes necessaris de verificació de l'acord. Tot el procés comença a trontollar altra vegada.

Els presidents de Guatemala, Hondures, El Salvador, Costa Rica i Nicaragua es troben a l'abadia benedictina d'Esquipulas. Aquesta reunió, la primera que celebren els cinc països centramericans en més de 20 anys, només dona com a resultat la decisió d'ajornar la firma de l'Acta de Pau i

el compromís de crear un parlament centramericà. No s'acorda un calendari definitiu per a la creació d'aquesta cambra parlamentària supranacional.

Un mes després, en un clima d'incertesa, es reuneixen a Panamá els cancellers del grup de Contadora, del grup de suport i els cinc països centramericans.

A Esquipulas ja havia quedat clar que el sis de juny no es firmaria res. Les dificultats virtuals continuen essent les mateixes: maniobres militars, control d'armaments, verificació dels acords.

En un nou intent de sortir del cul-de-sac, els ministres d'afers estrangers del grup de Contadora, després de consensuar-ho amb els seus homòlegs del grup de suport, presenten als cinc països centramericans una nova versió, la quarta, de l'Acta de Pau.

Contadora estableix un balanç raonable de força militar a cada estat centramericà en base a criteris de seguretat, població, producte interior brut i presència d'assessors militars estrangers. Demana també la suspensió, durant tres mesos, de maniobres militars internacionals i, si no s'arriba a cap acord, que es facin amb notificació prèvia i amb quantitats limitades d'armament i d'homes.

A mitjan juny, els governs d'El Salvador, Hondures i Costa Rica rebutjen l'última oferta del grup de Contadora i redacten un document alternatiu.

Contadora sembla que per uns mesos ha entrat en període d'hivernació.

En hivernació

Darrera totes aquestes maniobres del grup de països centramericans, llevat de Nicaragua, no resulta difícil veure els tentacles de l'administració Reagan. A banda d'això, els països del grup de Contadora i de suport travessen per circumstàncies difícils a les seves economies domèstiques.

En un intent de revifar el procés de pau, els presidents dels països del grup de Contadora i de suport tornen a reunir-se a Bogotà. De la reunió surt la proposta de continuar el treball diplomàtic de cara a trobar una solució estable per a la zona.

Tots ells coincideixen a afirmar que Contadora no ha mort. A Washington, però, es treballa a marxes forçades per aconseguir-ho.

Pel novembre, Costa Rica suspèn unilateralment la seva participació a les negociacions de pau. La causa n'és una demanda que el govern de Daniel Ortega ha presentat davant el Tribunal de l'Haia per la col·laboració d'aquest país amb els Estats Units en operacions de suport als antisandinistes.

L'enfrontament a Amèrica Central puja de to a començaments de desembre. Segons Tegucigalpa, l'exèrcit regular d'Hondures s'ha enfrontat dins el seu territori a unitats sandinistes que perseguen rebels de la contra al departament de Paraiso.

El conflicte allunya la possibilitat d'arribar a un acord entre les parts. Hondures acusa Managua de bombardejar la població civil.

La Casa Blanca, més preocupada per sortir-se de les implicacions de l'Iran-gate, sembla deixar de banda els seus esforços per dificultar l'activitat del grup de Contadora.

A Rio de Janeiro, a mitjan desembre, es reuneixen els responsables de la diplomàcia de Contadora i del grup de suport i acorden enviar una missió del més alt nivell a Amèrica Central. A més dels vuit cancellers, hi participen en aquesta delegació els secretaris generals de l'OEA i de l'ONU.

Tot i que la missió no té com a objectiu la firma de l'Acta de Pau, representa un nou esforç per resoldre els conflictes larvats de la zona.

Contadora, que havia entrat en coma el sis de juny, torna a revifar i surt temporalment de l'UVI Washington reprene la seva diplomàcia de xoc i llença per davant Costa Rica que prepara una nova contraproposta per presentar als membres de la missió pacificadora. El pla es basa en la insistent petició de democratització regional i de la reducció del potencial militar de Nicaragua.

Prèviament, el secretari d'estat adjunt per a afers interamericans, Elliot Abrams, havia reclamat la presència a Washington del canceller de Costa Rica, Rodrigo Madrigal, per explicar-li les instruccions sobre la contraoferta per impedir que Contadora se'n sortís.

La Casa Blanca, amb la pressió addicional d'un Congrés i un Senat de majoria demòcrata, tracta d'impedir la mediació del secretari general de l'OEA, Joao Baena, acusant-lo que no havia obtingut l'autorització del consell permanent per visitar Amèrica Central. Per la seva banda, els països centramericans, llevat de Nicaragua es reuneixen a mitjan gener per fer

front a la iniciativa de pau sorgida de Rio de Janeiro.

En conclusió, La Unió Nicaragüenca Opositora, branca política dels contres instal·lada a Miami, continua somniant a establir una anomenada zona alliberada a Nicaragua on fundaria un govern provisional i demanaria l'ajuda oficial dels Estats Units. L'increment de l'activitat guerrillera no ha donat fins ara resultats efectius.

La Casa Blanca continua actuant com el gendarme de la zona. Les maniobres conjuntes Pino Alto entre els Estats Units i Hondures i la presència constant d'unitats de la marina nord-americana no són altra cosa que una demostració de potencial bèl·lic adreçada a Managua.

I Contadora, a quatre anys del naixement, continua lluitant pel seu procés de pau, amb la pilota, com sempre, en camp nord-americà. ■

Francesc Lausín López

PAQUISTAN

Amb Benazir Bhutto líder de l'oposició

PAKISTAN, LES ÈTNIES DE LA DISCÒRDIA

El Pakistan viu una situació difícil i tensa per l'enfrontament de les dues ètnies dominants del país; els Pathans i els Mohajirs. La dictadura militar empara la lluita sòcio-religiosa per evitar les conseqüències d'una unitat nacional que és l'arma principal de l'oposició encapçalada per Benazir Bhutto, filla d'Alí Bhutto, que es troba a un pas d'iniciar un procés democràtic similar al de «Cory» Aquino a les Filipines.

El Pakistan torna a ser tema d'actualitat. A l'estiu passat eren les exacerbades protestes de l'oposició contra el dictador militar Zia Ul Haq, president de la República. Ara són les disputes entre les diverses ètnies que configuren el país. El nombre de morts sobrepasa les dues-centes persones i el de ferits moltes més. Els recents fets, que no són més que una lluita aferrissada entre les comunitats dominants del país, escriuen una plana més d'un llibre islàmic que s'inicià l'any 1947 amb la creació del Pakistan. Aquestes manifestacions populars i les lluites produïdes bàsicament a la capital econòmica i cultural del país, Karachi, són, de ben segur, les més violentes i perverses que s'han realitzat en la jove història d'aquest baluart occidental. Els aldarulls portats a terme per l'oposició l'estiu passat responien a unes altres motivacions, les polítiques i, sobre tot, a la finalització del règim dictatorial que no amaga el seu interès per erradicar la possibilitat de donar llum verda a la legalitat dels partits polítics i la seva lliure activitat democràtica.

Les dues ètnies predominants són els Pathans i els Mohajirs. Els primers tenen els seus orígens en les fronteres de l'Afganistan i parlen l'idioma Pasthú, originari de l'est de l'Iran. En l'actualitat es calcula que hi ha prop de 15 milions de Pathans repartits en parts similars entre el Pakistan i l'Afganistan. La invasió soviètica al darrer, el desembre del 1979, va representar un canvi o movilització d'habitants a la zona. El fet ha representat una arribada massiva de Pathans afganesos cap al país de Zia Ul Haq. Són de religió musulmana i de la secta Sunita. Una característica important és l'esperit de venjança que els seus pares inculquen a tots els fills des que són petits; són d'un caràcter violent i emprenedor. Bona part de Pa-

PHOTOS BY DIETER LUDWIG—SIPA-SPECIAL FEATURES

thans s'han afincat a Karachi, capital del Sind, que consta de 7 milions d'habitants.

Els Biharis o «Mohajirs» (fugitius) són els musulmans que vingueren de l'Índia en temps de la partició. Es troben instal·lats al sud i a l'est del Pakistan. Els enfrontaments més forts d'aquests dies a Karachi són conseqüència d'un desequilibri que en els darrers anys s'ha produït a la província de Sind i més concretament a la capital. Més d'un terç de la població és de l'ètnia Pathana, una proporció similar és Mohajir i la minoria és Sindhi. Aquesta minoria reclama una sèrie de drets que fa temps que han gaudit; a més a més, la població Sind parla l'Urdú, com els Mohajirs —la llengua urdú és l'oficial del país—, la qual cosa fa que sovint s'intensifiquin les discrepàncies. El problema dels nacionalismes té una difícil solució en un país com aquest. Els Pathans dominen els negocis vitals de Karachi i controlen el tràfic d'armament, el ne-

goci de la droga i els transports en general. De fet, són els tres eixos fonamentals de l'economia pakistanesa. L'altra ètnia denuncia aquests fets i preté a la vegada intensificar la seva economia. Davant del panorama, el règim militar de Zia només pot fer alguna que altra redada per desarticular el tràfic il·legal.

L'oposició al règim

Benazir Bhutto, líder de l'oposició, ha denunciat que el general Zia i l'exèrcit fomenten les baralles ètniques per tal de desestabilitzar la possible unitat del país, en detriment de l'estabilitat i la implantació de la democràcia. Darrerament s'ha vist que militars han sortit al carrer i han disparat contra grups de la població civil. Segons la seva versió «eren una banda de delinqüents». Amb el despotisme que caracteritza el règim és difícil d'afrontar la realitat, i la realitat és que un nombre important de pakistanesos rebutja l'estil del president i dels membres del govern, sobretot Mohamed Jan Junejo, primer ministre, qui s'ha vist obligat a deixar el càrrec per les dures protestes de l'oposició. La versió oficial, per variar, ha dit que la renovació del govern feia temps que estava anunciada.

La major part dels líders de l'oposició estan empresonats. Benazir Bhutto, filla d'Alí Bhutto, es podria convertir en la presidenta del país, segons el decurs de la història futura del Pakistan. Hi ha precedents similars al procés de Filipines.

El fet de que Cory Aquino tingués un parentiu amb Benigno Aquino, assassinat pel règim dictatorial de Ferdinand Marcos, té na dimensió sentimental similar al cas de Benazir Bhutto, filla d'Alí Bhutto, el qual també fou assassinat per una dictadura militar.

La relació amb els EUA és ben cordial, tant per part de Filipines com del Pakistan. L'impacte que ha provocat que una dona sigui presidenta d'una república, en el cas de Filipines, pot ésser un punt favorable per a Benifar; no oblidem tampoc que l'experiència política d'aquesta és més fructuosa que la presidenta «Cory» abans de pujar al poder.

El Pakistan és un tros de pastís suculent per a l'administració de Washington. Un primer objectiu que té assignat és el de contrarestar la democràcia més gran del món: l'Índia. Per aquest motiu la república islàmica és un dels països que té una despesa per capita en armament més gran del món. L'altre objectiu és servir de país tap entre l'Afganistan i l'Índia, en el cas que la Unió Soviètica volgués tenir una finestra oberta a les proximitats del Golf Pèrsic. Pensem que del sud de l'Afganistan al mar no hi ha més de 400 quilòmetres. I el darrer objectiu per als EUA és el de tenir un país en qual poder confiar si els moviments d'escacs es porten a terme a una de les zones més estratègiques del planeta.

La guerra Iran-Iraq, que dura ja 7 anys, ha estat molt de temps sota un impàs. La supremacia o protagonisme que volen tenir tant Saddam Hussein com Homeini al golf fa pensar que es lluitarà fins que hi hagi un «fanàtic» viu. No obstant això, si els darrers atacs de l'Iran per aconseguir l'estratègica ciutat de Bàssora reïxen i els rumors d'intervenció dels EUA es materialitzen, de ben segur que el volcà esclataria i arrossegaria al seu darrera ciutats, països i continents, amb la subsegüent catàstrofe mundial. El Pakistan aleshores jugaria un paper d'or per als occidentals.

Difícil sortida per a aquest país asiàtic davant els problemes ètnics, la dictadura militar de Zia Ul Haq i la punyent adquisició d'armes. De tot plegat, i lligat amb el clima àrid i la constant amenaça i recordatori de l'Índia, en resulta un panorama desolador.

Quatre constitucions

Quatre constitucions, una d'elles provisional, ha viscut aquest jove país, independent des de 1947. S'iniciava amb la sagnant partició de les Índies Britàniques en dos estats lliures i independents, el Pakistan i l'Índia. Aquesta partició començà en un context d'hostilitat històrica entre la comunitat musulmana i la hindú. Ali

Jinnah i Liaqat Ali Khan, els pares del Pakistan, es trobaren amb moments summament tensos entre ambdues comunitats rivals. A l'inici dels 50 hi havia una llarga polèmica entre els musulmans progressistes i els moderats. Constitucions i líders se succeïen sota un denominador comú: el poder estava en mans de l'exèrcit i l'administració.

L'era Bhutto es podria recordar per les bones intencions democràtiques de cara al règim parlamentari que instaurà i per l'intent de nacionalitzar alguns sectors de la producció. El 1974 va reconèixer oficialment l'Estat de Bangla-Desh. Aquest estat, de fet, va obtenir la independència el 1972, ja que la lliga Awami, reivindicà insistentment llur separació del pakistan actual, integrat per les províncies de Sind, Beluxistan, Frontera del nord-oest i el Panjab. L'Índia, el país veï odiat pel Pakistan —aquest compta amb el 97% de religió musulmana, front l'11% de l'Índia— donà suport militar a Bangla-Desh per tal d'obtenir la independència.

Avui el general Zia-Ul-Haq, el dictador amable com alguns l'han bate-

jat, té diversos problemes damunt la taula de caràcter nacionalista i diversos conflictes fronterers. El Panjab pakistanès és una regió de 250.000 Km²i té una població de 30 milions d'habitants. L'altra part del Panjab, que pertany a l'Índia, és de majoria Sij i de parla Panjabi. Aquest contenciós entre les comunitats rivals fa que les bones relacions no s'acabin de normalitzar.

La islamització de tota l'orbe musulmana afecta el Pakistan. Amb la revolució Homeini la major part dels països àrabs, i per tant seguidors de Mahoma, han intensificat les seves pregaries i gran nombre de dones, tapades amb el *Chador* (vel), surten al carrer tot joïoses per la seva religió. El Moviment feminista del Pakistan en l'actualitat representa un nucli de resistència, en una regió submergida en l'integrisme d'origen estàtic com el sunisme, chiisme, daudisme, etc.. Elles treballen en diversos sectors a diferència del rigorisme de l'Islam, escrupolosament assumit en altres nacions àrabs. ■

Ramon Roca i Ribó

LA VANGUARDIA

RELACIONES CON LOS BANCOS

RELACIONES CON EL FMI, EL BANCO MUNDIAL Y EL CLUB DE PARÍS

ARGENTINA	Los bancos desembolsaron el 30 de junio la última parte, de US\$600m, del paquete de US\$4,2bn acordado el 17 agosto-85. Argentina pide ahora la reestructuración de US\$9,5bn en préstamos con vencimientos en 1986-90 (en términos similares a los otorgados a México), y un nuevo préstamo, por un monto sustancial.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: El Stand-by por DEG1,1bn aprobado en diciembre-84, suspendido en febrero-85, y reasumido en agosto-85, fue completado en junio-86. Argentina pide ahora un nuevo stand-by por DEG1,1bn y una facilidad financiera compensatoria por DEF350m, más una financiación contingente en caso de que los precios de los cereales y la carne caigan por debajo de un límite. • Banco Mundial: El gobierno pidió al Banco Mundial un préstamo de ajuste estructural por US\$450m, para financiar sus planes de reducir en una quinta parte el número de empleados públicos durante los próximos tres años.
BOLIVIA	Los bancos, a los que se debe US\$1,1bn (incluyendo US\$430m en intereses atrasados), todavía negocian un acuerdo. El embajador especial Adolfo Linares (uno de los principales negociadores) nos dijo que el gobierno quiere comprar sus propios documentos en el mercado 'secundario', donde son comerciados a 5-7% de su valor nominal.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: La carta-intención firmada el 30 mayo-86 por un Stand-by de DEG57m fue aprobada el 20 de junio (la primera cuota fue desembolsada el mismo día). Una facilidad de financiación compensatoria por DEG64,1m y una facilidad para ajuste estructural por DEG42,6m fueron aprobadas el 16 diciembre-86. • Club de París: El 25 junio-86 se acordaron términos para la reestructuración de US\$400m de los US\$600m adeudados a miembros del Club de París (aproximadamente US\$800m adeudados a Argentina y Brasil ya habían sido reestructurados).
BRASIL	Los bancos acordaron el 17 enero-86 reestructurar US\$7bn vencidos en 1985 (durante siete años, con cinco de gracia), así como posponer unos US\$10bn en pagos a vencer durante 1986 y hasta marzo-87. Aproximadamente US\$16bn en líneas de crédito de corto plazo también fueron extendidas hasta marzo-87. Se trató de una 'operación de contención' hasta que las elecciones de noviembre-86 fueran superadas. Ahora se negocia sobre un 'paquete' por varios años. El gobierno anunció su intención de reducir el servicio de la deuda externa a 2,5% del PBI (5% en estos momentos) durante los próximos tres años.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: Brasil se rehusó a otorgar un papel de inspección al FMI, más allá de las consultas anuales contempladas por el art. 4. Sin embargo, el FMI informó al Club de París y a los bancos acreedores que la actual situación económica brasileña es básicamente sana. • Club de París: El Club se rehusó en 1986 a negociar un acuerdo de reestructuración sin un acuerdo del FMI. Por eso Brasil impuso en junio sus propios términos sobre los US\$7,4bn adeudados (incluyendo US\$2,3bn ya vencidos). Brasil mantendrá los pagos de intereses (estimados en US\$650m por año), pero sólo abonará 15% de la deuda principal en tres cuotas semestrales, a contar desde el 30 junio-86. El resto sería pagado durante 15 años, con cinco de gracia. En diciembre, el Club accedió a negociar sin un programa formal del FMI.
CHILE	La reestructuración de US\$5.932m con vencimiento en 1985-87 se firmó en abril-86. Los términos acordados son un plazo de maduración de 12 años, con seis de gracia, y un margen de 1,375% sobre Libor. Los bancos habían acordado en mayo-85 nuevos préstamos por US\$1.085m, incluyendo US\$150m garantizados por el Banco Mundial (10 años, pagando 1,625% sobre Libor o 1,25% sobre la <i>prime rate</i> de EU). También, US\$1,7bn en créditos a corto plazo fueron renovados por tres años (1,375% sobre Libor, o 1,125% sobre la <i>prime</i> , más 0,125% en comisión anual). Ahora se negocia sobre un paquete 1987-88. Chile quiere la reestructuración de US\$4,1bn y un 'paquete' para ahorrar-se intereses.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: En agosto-85 se convino una facilidad de fodo ampliada por US\$775m a ser desembolsada en tres años, junto con una facilidad financiera compensatoria por US\$75m. Chile ha cumplido lo acordado con el Fondo. • Banco Mundial: En noviembre-86 se aprobó un préstamo de ajuste estructural por US\$250m, pese a la oposición de Italia y Suecia. EU se abstuvo. • Club de París: En febrero-86 se firmaron acuerdos para la reestructuración de US\$260m en deudas oficiales a vencer en 1985-87. Los términos fueron acordados secretamente en junio-85. Chile está pagando 35% de la deuda principal a vencer en 1985-87. Los US\$170m restantes fueron reestructurados a 12 años con seis de gracia.
COLOMBIA	El 9 octubre-86 se desembolsó la primera cuota de US\$639m del préstamo de US\$1bn firmado el 17 diciembre-85, por el periodo 1985-86. El préstamo es a nueve años con cuatro de gracia y un margen de 1,5% sobre Libor en los primeros cuatro años, y 1,375% sobre Libor en el resto del periodo. Colombia es el único deudor importante de Latinoamérica que no ha reestructurado su deuda.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: No pidió un stand-by, pero el Fondo otorgó el 27 julio-85 una 'declaración de aprobación' de su política. El FMI fue autorizado a inspeccionar el comportamiento de Colombia cada cuatro meses, pero el Presidente Barco dijo que no autorizará la inspección a partir de 1987. • Banco Mundial: Acordó en principio apoyar un programa de inversión por US\$1,7bn en el sector eléctrico.
COSTA RICA	En 1985 reestructuró US\$344m en deudas a vencer en 1985-86 (10 años con tres de gracia y 1,625% margen sobre Libor), y obtuvo un nuevo préstamo por US\$75m (seis años con un margen de 1,75% sobre Libor). Comenzó negociaciones en diciembre-86 sobre un 'paquete' ambicioso (quiere la reestructuración de US\$1,6bn a vencer en 1987-89, a 25 años con siete de gracia, y una reducción de intereses a 4% durante 1986-87, 5% en 1988, y 6% —o Libor, si es menor— en 1989). Desde junio-86 ha estado pagando sólo un tercio de los intereses vencidos.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: Negocia un stand-by de 18 meses por US\$60m. El stand-by firmado en marzo-86 por US\$49m expiró en abril-86, sin haberse desembolsado la mitad, debido a que el país no alcanzó los objetivos acordados. • Banco Mundial: Tras acordar un compromiso sobre salarios, tarifas, precios y política de empleo (incluyendo una reducción de 5.000 puestos públicos en tres años), obtuvo el desembolso, en junio-86, de la segunda cuota del préstamo para ajuste estructural por US\$80m, congelado desde fines de 1985. Esto llevó al desembolso de un préstamo por US\$40m de USAID. Tras esto, el gobierno reimplantó los subsidios a los alimentos que había abolido.
CUBA	El país suspendió los pagos de intereses sobre su deuda de mediano plazo desde el 1 julio-86 y pidió a los bancos nuevos préstamos por US\$300m, así como la reestructuración de los vencimientos en 1986-87. A mediados de diciembre los bancos ofrecieron el equivalente de US\$85m y extender otro año créditos interbancarios por US\$600m. Cuba debe contestar en enero.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: El país se retiró del FMI tras la revolución. • Club de París: En julio-86 se alcanzó un acuerdo para reestructurar 95% de los US\$116m en créditos gubernamentales a vencer en 1986. Los países del Club acordaron considerar una reestructuración de los vencimientos en 1987, en una fecha a convenir.
ECUADOR	La reestructuración de los US\$4,5bn con vencimientos 1985-89 (12 años, con tres de gracia y 1,375% sobre Libor), acordada el 14 diciembre-84, fue firmada el 20 diciembre-85. Los bancos renovaron también US\$700m en créditos de corto plazo y otorgaron un nuevo préstamo por US\$200m. El 28 octubre-86 Ecuador recibió un crédito de US\$220m de 52 de sus bancos acreedores para financiar exportaciones de petróleo (1% sobre la <i>prime rate</i> de EU, o 1,5% sobre Libor). El gobierno pedirá nuevas concesiones de los bancos para afrontar el colapso de sus ingresos petroleros.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: El 14 de agosto-86 se firmó un stand-by por 12 meses por DEG75,4m, permitiendo el acceso a una facilidad financiera compensatoria de DEG39,7m por el mismo periodo, y un crédito de US\$175m por cuatro años, del Fondo de Reserva Andino. Ecuador se comprometió a limitar su déficit público a menos de 3,2% del PBI, y su déficit de cuenta corriente a 6,9% del PBI. • Banco Mundial: Proyecciones de mediano plazo de desembolsos del Banco Mundial consideran US\$156m para 1986 y un promedio anual de US\$204m de 1987-91. • Club de París: En junio-86 se completó la reestructuración de US\$400m, con vencimientos en 1984-87.
MÉXICO	Se comprometieron a desembolsar US\$6bn entre diciembre-86 y abril-88 (12 años, con cinco de gracia y 0,8125% sobre Libor). También están dispuestos a proporcionar US\$1,2bn en 'préstamos de contingencia para inversiones' (a la discreción del FMI). También accedieron a refinanciar US\$43,7bn reestructurados en 1985, con un plazo de 20 años, gracia de 7 años, e interés de 0,8125%.	<ul style="list-style-type: none"> • FMI: El 22 de julio-86 se firmó un acuerdo sobre un stand-by de 18 meses por US\$1,7bn, estableciendo un objetivo de crecimiento anual mínimo de 3-4% para 1987-88. • Banco Mundial: Comprometerá US\$2bn anualmente en 1987-88. Los desembolsos netos superarán US\$2,1bn durante ese lapso. • Club de París: Acordó reestructurar US\$1,8bn con vencimientos entre setiembre-86 y marzo-88, con 10 años de plazo y cinco de gracia; los intereses se mantienen en secreto.